

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Mehlslægstens Historie

Udgivet af Søren Mehlsen

Samlet af

cand. mag. J. C. Hansen

Mehlslægten's Historie

Udgivet af Søren Mehlsen

Skive

Samlet og fremstillet

af

cand. mag. J. C. Hansen

Skive

Trykt i Skive Folkeblads Bogtrykkeri

1921

Forord.

I en Tid som vor svækkes Slægtsfølelsen let. Den rivende Udvikling paa alle Omraader, som det sidste halve Aarhundrede har været Vidne til, har medført, at Slægterne spredes i langt højere Grad end nogen Sinde tidligere, og Tradition og Minder fra Slægtens Liv i for-
dums Dage udviskes og glemmes, fordi der sjældnere bliver Lejlighed til at faa dem opfrisket. Naar da, hvad der findes, vides og buskes om Slægtens Fortid, bliver fæstet til Papiret og i denne Form kan følge Slægtens enkelte Medlemmer, hvor de end fæster Do, er der skabt et Daand, som binder dem alle sammen. I Erkendelse heraf har Hr. Fabrikant S. Mehlsen for fire Aar siden overdraget mig at samle, hvad der kunde findes om Mehlslægts Fortid. Hvad her er samlet, kan samtidig tjene som Devis for, at ikke alene de saakaldte store Slægter, men ogsaa en ren Bondeslægt har sin Historie, som det kan lønne sig at efterspore, om det end maa siges, at der om den nu behandlede Slægts Fortid er fundet forholdsvis meget bevaret. Det er mit Haab, at efterfølgende Fremstilling af Slægtens Historie i nogen Grad maa svare til og opfylde den Hensigt, i hvilken Hr. Fabrikant S. Mehlsen har foranlediget Arbejdet iværksat og ført det frem til Udgivelse.

Viborg, i September 1921.

J. C. Hansen,
cand. mag.

Gennem Samtale med Magister Hansen om vor Slægt i gammel Tid fik jeg i sin Tid Interesse for at faa samlet og fremstillet de Oplysninger om den, som kunde fremskaffes ved Undersøgelser paa Arkiverne. Hr. Hansen paatog sig Arbejdet dermed, og jeg overgiver hermed de af ham opnaaede Resultater til min Slægt og dens Efterkommere.

Skive, i September 1921.

Søren Mehlsen.

INDHOLD

I. Jebjerg-Linien	Side	3
II. Bundgaard-Linien	„	15
III. Øster Hegnet-Linien	„	23
IV. Mehlsen-Linien	„	35
V. Morsing-Linien	„	43
VI. Søren Jensen (Dølby) og hans Efterkommere	„	59
VII. Boel-Slægten	„	79
Ahnetavle	„	101

Familien i Jebjerggaard ca. 1890.

Ved Moders 70 Aars Fødselsdag 1911.

Uden for Siliam Bjerres Villa i Skive.

MEHLSLÆGTEN

I. Jebjerg-Linien.

1. Just Christensen.

1645 — 1729.

(Ahnetavle 77,117).

I AARET 1726 købte Ejeren af Nørgaard, Laurids Erichsen, af Mariane Grove til Kaas en lille Gaard i Jebjerg, gl. Matr. Nr. 7, af Hartkorn 1 Td. 3 Skpr. 1 Alb. Denne Gaard gav han i Fæste til en 80-aarig Mand *Just Christensen*, der havde en voksen Søn *Christen* og en Datter *Anna*. Hvor Familien før havde boet, har ikke kunnet udfindes; men øjensynlig har Just Christensen ikke været en almindelig Fæstebonde; snarere har han haft en eller anden Stilling paa selve Herregaarden eller i dens umiddelbare Nærhed. I 1728 overlod Laurids Erichsen ham Gaarden i Jebjerg til Selveje for 100 Rdl., og dette, at en Herremand i de Tider giver en Gaard fra sig, er et Særsyn, da alle ellers, og ikke mindst Laurids Erichsen, laa paa Jagt efter Jordegods for at komplettere deres Gaarde og derved blive fri for at betale Skat.

Der var forinden i Jebjerg kun een Selvejergaard, som tilhørte *Esper Andersen Smed*. Denne havde 1699 købt 2 smaa Gaarde, Nr. 1 og Nr. 4, med tilsammen 4 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdk. og 1 Alb. Hartkorn og lagt dem sammen. Han havde før siddet som Fæster af dem og havde drevet sit Smedehaandværk ved Siden af; men da Ejeren, en Præst Just Bøgg i Viborg, kom i Besøg til den Jebjerg Præst, benyttede Esper Smed Lejligheden til at blive Selvejer. Han gav 200 Rdl. for hele Herligheden.

Esper Smed havde to Døtre, *Karen* og *Anna*. Den første blev 1723 gift med *Anders Pedersen* i Bajlum, Fæster af en Gaard paa over 10 Tdr. Hartkorn, som tilhørte Hjerck Kirke, der igen tilhørte Ole von Lassen paa Bustrup. Anders Peder-

sen var en Stormand mellem Fæstebønder, saa det ikke var saa sært, at han kunde blive gift med en Selvejerdatter. Da Just Christensen var kommen til Jebjerg og var bleven Selvejer, var det næsten en Selvfølge, at hans Søn Christen maatte blive gift med Esper Smeds anden Datter, og saaledes blev det. Esper Smed gik paa Aftægt, og Christen Justesen og Anna Espersdatter fik Gaarden.

At skifte og dele efter de gamle frembød i de Tider, da der kun var faa rede Penge, ofte Vanskeligheder, der kun løstes ved at dele det efterladte Gods. Saaledes ogsaa her. Christen Justesen arvede med sin Kone kun den ene Halvdel af Svigerfaderens Gaard; den anden Halvdel maatte han tage i Fæste af Svogeren Anders Pedersen i Bajlum. Men senere blev han Ejer af det hele, og som Selvejere sad han og hans Efterkommere efter ham paa Gaarden i omtrent 100 Aar. Aar 1819 solgte hans Sønnesøn Ejendommen til Erik Jensen Opperby. Nu (1920) tilhører den *Mikkel Madsen* og ligger vistnok paa sin gamle Plads, hvor Matr. Nr. 4 laa i gamle Dage.

Gamle Just Christensen døde 1729, næsten 84 Aar gammel.

2. Niels Pedersen Stald, 1685—1767

(Ahnetavle 37,57)

og

Anna Justesdatter, 1698—1778.

ADELSSLÆCTEN PARSBERG havde siden 1655 ejet Herregaarden Eskjær, og Godsets Bønder var bleven nær knyttet til den. Der er fra Eskjær Gods i den Tid mange Vidnesbyrd om et godt Forhold mellem Herskab og undergivne, og navnlig er en og anden af Herskabets nærmeste Tjenere ofte bleven belønnet for lang og tro Tjeneste med en Fæstegaard paa billige Betingelser. En saadan tro Tjener var Niels Pedersen. Johan Parsberg, den sidste af Slægten, som ejede Eskjær fra 1717 til sin Død 1730, havde paa en af sine Gaarde i Jebjerg en Fæster, Peder Christensen Goul, som forsømte Gaarden og ikke svarede, hvad han skulde. Han havde siddet paa Gaarden i 17 Aar, men saa blev han jaget væk — ikke saadan uden

videre; for det kunde Herremanden ikke gøre; men ved Lov og Dom blev han kendt fra sin Ret til længere at besidde den.

Johan Parsberg gav saa 1725 den forsømte Gaard til Staldkarlen Niels Pedersen, der havde tjent Herskabet i mange Aar. Nu var han 40 Aar gammel, saa det jo ikke var meget for tidlig for ham at faa Foden under eget Bord. Niels kom altsaa som Fæstebonde til Jebjerg og nød som forhenværende Herskabstjener straks megen Anseelse. En Herregaardsstaldkarl var i de Tider ogsaa noget andet end nutildags. Hoveribønderne besørgede Gaardens Dyrkning og øvrige Kørsler; Arbejdsheste fandtes der derfor næsten ingen af paa Gaarden. Det var Herskabets Køre- og Rideheste, Niels havde passet; de var Kæledyr, og Staldkarlen stod Herskabet nær.

Hans Fæstebrev lyder saaledes:

„Jeg Johan Parsberg til Eskier og Schifvehuus, Hans kgl. Majest. velbestalter Ritmester, kiendes og hermed vitterliggør, at jeg hafver sted og fæst, saa og hermed steder og fæster til Niels Pedersen, sidst tienende for Staldkarl her paa Eskier, dend mig tilhørende halfve Gaard udi Jebjerg, som Peder Goul sidst beboede og forsidet hafver, bestaaende af Hartkorn Nye Landmaalings Matricul 4 Tdr. 3 Fdkr. 1 Alb.; hvilken halfve Gaard med ald detz tilliggende Grund og Ejendomb baade i Bye og Marck, som nu tilligger og af alders tiid tillagt hafver, forbemeldte Niels Pedersen maa nyde, bruge og beholde sin Livstiid paa effter skrevne Conditioner, at hand deraf aarlig og i rette Tiide svarer alle Kongl. Skatter og Contributioner, som endten aller Rede er eller hereffter paabydendes vorder, saa og til hver Aars Martinij at svare Landgilde og Arbejdspenge, som hereffter nærmere specialiter skal vorde anført, og ellers med Jordens Drift samt Gaardens Biugning og Besætning at forholde sig saaledes, som hand agter at være ansvarlig. Og som bemelte Niels Pedersen saavel i min Tieneste som i min Sal. Faders hafver forholdt sig troe og fligtig, saa maa hand ej alleene straxen tiltræde Gaarden og imodtage ald dend Sæd og Besætning, som ved Stedet forefindes, uden nogen Frøegield der af giengifve, men endog være befriet for Arbejdspengene saa vel som Landgieldte at give til St. Hansdag 1729. Og naar hand, efter at Frihedsaarene er forløben,

aarlig til hver Aars Martinij til mig eller Fuldmægtig yder og lefverer 2 Tdr. Rug 2 Tdr. Biug og 1 Td. Haufre og Arbejdspenge 3 Rdl., skal ei videre Landgilde og Arbejde af hannem fordres eller forlanges uden alleeniste at hand paa Anfordring skal gjøre een Viborg Rejse. Saa forundes ham og noget Tømmer til Husenes fornøden Reparation.

I det øvrigt skal hand rette og forholde sig effter Hans Kongl. Majest. Lou og Forordninger, samt og at være mig og min Fuldmægtig hørrig og lydig, alt under dette Fæstes Forbrydelse. Dette til Bekreftelse under mit egen Haand og Signette.

Datum Eskjær d. 1. Augustij A^o 1725.

Johan Parsberg.

Senere Tilføjelse:

Foranførte 2 Tdr. Rug 2 Tdr. Biug 1 Td. Haufre er dend fæstende forundt for 5 Rdl. aarlig at betale til hver Martinij.

C. R.

Underskriften betyder Claus Reventlow.

Efter at Johan Parsberg efter Faderens Død 1717 havde overtaget Godserne Eskjær og Skivehus, var hans Moder bleven ked af at sidde i Enkestand og havde giftet sig med Oberst Claus Reventlow. Johan Parsberg var ugift ved sin Død 1730. Hans Moder, der imidlertid selv havde købt Astrup, arvede nu $\frac{3}{4}$ af Sønnens Godser, og ved Boets endelige Opgørelse 1735 overgik de til hende og hendes Mand, der for Fremtiden skriver sig som Herre til Astrup, Eskjær og Skivehus. Som det var naturligt, havde han lige fra 1730 haft Bestyrelsen af den afdødes Gaarde.

Omsætningen af Fæsteafgifter fra Ydelse in natura til Betaling af det forholdsvis ringe Pengebeløb af en Rigsdaler pr. Tønde Korn er Grev Reventlow næppe gaaet ind paa af ren og bar Velvillie for Niels Pedersen. Der skete i Aarene fra 1725 til 35 et Prisdald paa alle Landbrugsprodukter, som næppe har haft noget Sidestykke hverken før eller senere. Korn var usælgeligt, og de arme Godsejere, der tidligere næsten altid havde faaet Fæsteafgifter i Form af Korn, var nu ilde stillet med de store Kornmængder, der saaledes strømmede ind til dem. De

maatte være glade, om de ved mindelig Overenskomst med Fæsterne kunde faa disse til at betale Landgilden i Penge.

Med Hensyn til Niels Pedersens Anseelse var det nok af størst Betydning, at han var fri for Hoveri. Han kom derved i Besiddelse af en vis Uafhængighed, som ellers kun Selvejerne kunde rose sig af. Mellem disse og Hoveribønderne var der ellers i de Tider et ret stort Skel. Nu, da han skulde tiltræde sin Fæstegaard, blev han gift med Just Christensens Datter Anna. Brylluppet fandt Sted, forinden Just Christensen, som før omtalt, flyttede til Jebjerg og blev Selvejer. Dette bestyrker den Antagelse, at Just Christensen har haft en lignende tjenende Stilling paa Nørgaard, som Niels selv havde paa Eskjær. Krage søger jo Mage.

Niels Pedersen blev ved sit Giftermaal med Just Christensens Datter med Tiden selv Selvejer. Da den Gamle døde, arvede han paa sin Hustrus Vegne Halvpart i Gaarden og 1732 solgte Anders Pedersen i Bajlum til ham sin Halvpart af Esper Andersens Gaard. De to Svogre Niels Pedersen og Christen Justesen har saa i en længere Aarrække ejet hver sin Halvpart i de to Gaarde, men 1747 faar Niels Pedersen Skøde paa Christen Justesens Halvdel af Nr. 7, og rimeligvis har samtidig Christen Justesen faaet Skøde paa Niels Pedersens Halvpart i den anden Gaard.

Niels og Anna fik 7 Børn: 2 Sønner og 5 Døtre. Af Sønerne fik *Peder*, født 1734, senere Faderens Fæstegaard i Jebjerg, og Sønnen *Just* fik en Fæstegaard i Ilbjerg. Døtrene blev alle gift med Gaardmænd i Jebjerg, og da et Hundredaar var gaaet, kunde de fleste af Beboerne i Byen nedlede deres Herkomst fra Niels Stald, som han sædvanlig kaldtes.

Sønnen Peder fik allerede 1760 Fæstebrev paa Faderens Gaard, men dog kun saaledes, at han først skulde tiltræde efter Faderens Død, eller naar denne frivillig vilde afstaa Gaarden til ham.

Da Tiderne var bleven bedre, var Niels Pedersens Afgift af Gaarden bleven sat op fra 5 til 8 Rdl. aarlig, og den samme Afgift skulde Sønnen yde.

Niels Pedersen levede derefter endnu i 8 Aar. Han døde 1768, 82 Aar gammel. Anna Justesdatter overlevede ham i 10 Aar, men var i den Tid for det meste sengeliggende. Hun blev 80 Aar gammel.

Peder Nielsen døde forholdsviis ung 1792. Hans Enke beholdt Fæstegaarden og købte den til Selveje 1810. Hun delte den derefter mellem sine Sønner *Hans* og *Henrik*. Nu (1920) ejes dens to Dele henholdsvis af Hans Gert Hansen og Jens Nold Jensen i Jebjerg.

3. Anna Nielsdatter (1734—1809)

gift 1. Gang med Poul Jepsen Ladefoged (1726—1774)
(Ahnetavle 27)

— 2. — — Peder Nielsen (Kjeldsen) (1745—1813)
(Ahnetavle 17).

AF NIELS PEDERSEN STALDS 5 Døtre havde 2 Navnet Anna. Den yngste af disse (født 1734) blev 1757 gift med Poul Jepsen, Ladefoged paa Eskjær. Poul var fra Breum, hvor hans *Fader*, Jeppe Poulsen (Ahnet. 55), og *Bedstefader*, Poul Jepsen (Ahnet. 111), havde haft en Gaard i Fæste under Eskjær. Han var bleven Ladefoged paa Hovedgaarden og var vel lidt af Mads Hastrup, der 1750 havde købt Eskjær af Claus Reventlow. I Jebjerg var en af Fæsterne gaet fra sin Gaard af Armod, og da Poul Ladefoged var bleven forlovet med Niels Stalds Anna og ikke havde noget imod at faa eget Hjem, faldt det af sig selv, at han overtog den forfaldne Gaard, men sin Stilling som Ladefoged skulde han beholde, og nogen Lettelse og Støtte fra Herremændens Side blev da ogsaa lovet ham. Gaarden var Halvdelen af Matr. Nr. 5, hvis anden Halvdel var fæstet ud til Jens Rider. De to Fæstefamilier skulde altsaa bo i samme Gaard, dele Stuehus og Udhuse, hvad der kunde have sine ubehagelige Sider; men saadan var Forholdet i saa mange andre Gaarde. Poul Ladefoged skulde have den vestre Ende af Stuehuset og sin Halvpart af Udhusene. Gaarden var ret stor: 8½ Td. Hartkorn, hvoraf Poul altsaa fik Halvdelen.

Mads Hastrup havde selv skrevet Fæstebrevet; han var vist altid sin egen Fuldmægtig.

Dokumentet lyder saaledes:

„Fæstebrev for Gaardmanden Poul Jepsen i Jebjerg.

Mads Hastrup til Eskjær Gaard kiendes og herved vitterliggiør at have stæd og fæst som og hermed stæder og fæster til Poul Jepsen, forhenværende Ladefoged her paa Gaarden, den halve Gaard i Jebjerg, som Christen Sørensen sidst beboede og af Armod frakom, af Hartkorn Nye Matricul 4 Tdr. 2 Skp. 1 Alb., som han haver at skatte af og aarlig udi Landgilde til hver Martinij at svare 6 Skpr. 2 $\frac{3}{4}$, Fdk. Rug, 1 Td. Biug, 1 Td. 5 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb. Havre, 1 Æske Smør, $\frac{1}{2}$ Svin. Bygning og Besætning antager hand, som det nu forefindes. Kongl. Skatter at svare fra Micheli 1755 og Landgilde fra Martinij 1756. Hoveri som sin Formand at forrette. Men da jeg behøver hans Tilsyn ved Avl og Bjeriing, saa befries han imidlertid for ledig Dagskiørsel og Dags Gjærninger herved Gaarden af denne Halvgaards Ejendom. Han maa intet bortleje eller lade komme fra Gaarden. Dens Biugning skal han alle Tider holde i loulig Stand; alle Kongl. Contributioner, som er eller bliver paabudet, udi rette Tider at svare, ligesom og Landgilde til hver Martinij; i øvrigt retter sig efter Kongl. May.tts Lou og Forordninger. Dertil Bekræftelse under min Haand og Forseigling.

Eskjær, den 4. Januarij 1756.

M. Hastrup.“

Denne Gaard blev efter Udskiftningen flyttet ud og solgtes 1809 af den daværende Ejer af Eskjær til *Jorgen Sorensen*; den ejes nu af *Kristian Mehlsen*.

De gamle Bygninger og Tofterne omkring dem solgtes efter Udskiftningen af Chr. Lange 1794 til Chr. Pedersen af Jebjerg. Stedet har nu Matr. Nr. 23 og ejes af A. Chr. Christensen.

Hos Poul Ladefoged tjente en Karl, Søren Jensen fra Haugaard i Grinderslev Sogn, der samtidig var Landsoldat for Eskjær Gods. Da en af Eskjær Fæstere i Jebjerg, Niels Christensen Goul, ikke kunde klare sig, fik man ham til at frasige sig Fæstegaarden, og Søren Jensen fik — sagtens ved Poul Ladefogeds Indflydelse hos Herskabet — den ledige Gaard paa billige Betingelser og blev saaledes fri for Soldatertjenesten (1772). Saaledes kom Haugaardslægten til Jebjerg. Gaarden var paa ca. 7

Tdr. Hartkorn, men var som sædvanlig fæstet ud i to Halvparter. Søren Haugaard, der altsaa fik den ene Halvpart, sad der til sin Hustrus Død 1825. Da hun døde, var Boet fallit, som næsten alle Dødsboer i den Periode, og Gaarden gik fra Familien og blev solgt til Selveje til Niels Nielsen fra Otting. Den ejes nu af Anders Kr. Kristensen.

Søren Haugaard havde en Del Børn. Den nuværende Haugaardslægt i Jebjerg og Omegn har dog Navnet gennem en af Søren Haugaards Døtre, der blev gift med en Søn af Poul Ladefogeds Medfæster, Jens Rider. Deres Børn optog nemlig Moderens Slægtsnavn Haugaard, da de syntes mindre godt om Rider- (eller Ridder-)navnet.

Gamle Søren Jensen Haugaard flyttede efter Gaardens Salg til sin Søn Søren Sørensen Haugaard, der havde faaet en Gaard i Tustrup. Her døde han 94 Aar gl. 1833.

Poul Ladefoged blev ingen gammel Mand, han døde 1774, kun 48 Aar gammel. Han blev begravet 24. April og hans Begravelse kostede hele 8 Rdl.

Anna sad ikke Enke ret længe. Hun fik efter Mandens Død en Avlskarl fra Gamstrup, *Peder Kjeldsen*, og med ham blev hun snart enig. Men der var nær kommen en kedelig Forhindring for snarligt Giftermaal, hvorom Skiftebrevet melder:

„Anno 1774, 9. Aug. Paa Højædle og Welbaarne Major von Geistler til Eskjær hans Vegne og Befaling indfandt jeg mig undertegnede Møller af Saltbech Mølle i Stervboen efter afgangne Poul Jepsen. Stervboen var forhen af Sr. Bording, Foged paa bemeldte Eskjær, registreret og vurderet; men som nu bemeldte Foged Sr. Bording uden Major Geistlers Vidende og Tilladelse er rejst af Tjenesten, er det for ham umuligt at faa den forhen holdte Registrerings- og Wurderingsforretning. Og som Enken Anna Nielsdatter beholder Gaarden i Fæste, agter hun nu straks, efter Guds Forsyn, at indgaa nyt Ægteskab med ærlige og velagte unge Karl Peder Kjeldsen, som tjener hende, og da dette nu er vitterligt for mange, gider hun ej saaledes : for at undgaa Forargelse : at have længe Henstand med Trolovelse, hvorover hun indstændig beder, at dette Skifte maatte blive sluttet og tilendebragt, hvilket ikke kan blive hende nægtet“.

Skiftet giver iøvrigt en god Oversigt over Gaardens Forhold. Her skal anføres, hvad den meddeler om dens Bygninger og Besætning:

Af Gaardens Bygninger har Poul Ladefoged haft til Brug 12 Fag Rollinghus (Stuehus), 24 Fag Lade og et Fæhus paa 12 Fag. Dette sidste trænger til at opsættes paany, og Udgifterne herved beregnes til 2 Rdl. pr. Fag: ialt 24 Rdl.

Besætningen er:

Bæster:

1 sort Hoppe med Føl, 10 Aar	18 Rdl.	„ Mk. „	„ Sk.
1 graa Hest, 9 Aar	12 —	„ —	„ —
1 sort Hoppe i 4de Aar.....	4 —	„ —	„ —

Fæhøveder:

1 hvid Ko med en graa Hals.....	5 —	2 —	„ —
1 do. do., 10 Aar	6 —	„ —	„ —
1 graabroget Ko, 3 Aar	5 —	4 —	„ —
1 sortbroget do. 12 Aar	5 —	2 —	„ —
1 do. Studungnød i 3die Aar....	9 —	„ —	„ —
1 graabroget do. i 3die Aar....	7 —	„ —	„ —
1 sortbroget do. i 2det Aar....	4 —	„ —	„ —
1 do. do. i 2det Aar....	5 —	„ —	„ —
2 brogede Kvier i 2det Aar.....	8 —	„ —	„ —
4 spæde Kalve	2 —	4 —	„ —

Faarhøvder:

8 Faar og 5 Lam.....	3 —	2 —	„ —
----------------------	-----	-----	-----

Svin:

1 broget So.....	2 —	„ —	„ —
------------------	-----	-----	-----

Der blev ikke nogen Fædrearv til Børnene; men Enken og „hendes formodentlige Kæreste“ lovede at lade de 3 umyndige Børn fremdeles opdrage i deres Børnelærdom samt give dem deres fornødne Ophold og Føde, indtil de blev saa gamle, at de med Gud og Æren selv kunde forhverve.

Efter Skiftets Slutning var der intet mere til Hinder for Annas Giftermaal med Peder Kjeldsen. De holdt Troløvelse 8 Dage efter og Bryllup den 8. Oktober.

Poul Ladefogeds efterladte 3 umyndige Børn var Sønnerne *Laur*s, *Jeppe* og *Søren*, der ved Faderens Død var henholdsvis 13, 11 og 5 Aar gamle.

Løftet om at give dem en god Opdragelse har Moderen og Stiffaderen holdt. Foruden den gængse Oplæring i Kristendomskundskab og Læsning, der var det eneste, Offentligheden paa den Tid krævede, har de ogsaa sørget for deres Undervisning i Regning og Skrivning, hvad der langtfra faldt i alle Bønderbørns Lod dengang. Da *Laur*s blev voksen, kom han i Tjeneste hos Herremanden, og denne viste ham den Tillid at sætte ham til at bestyre en Gaard i Thise Torp, der var uden Fæster, og nogle Aar senere finder vi ham selv som Fæster af Gaarden.

I sit Ægteskab med Peder Kjeldsen fik Anna Nielsdatter to Døtre, *Maren* og *Anna*. Den førstnævnte blev gift med *Jorgen Sorensen* og blev derigennem, som vi senere skal se, Bedstemoder til *Mehlsen Pedersen* i Jebjerggaard.

Sønnen Laur (Lars) af Anna Nielsdatters Ægteskab med Poul Ladefoged, blev i Thise Torp gift med en *Karen Jensdatter*, og deres Datter *Anna*, opkaldt efter Bedstemoderen Anna Nielsdatter, blev gift med Simon Boel i Tustrup. Gennem sine to Ægteskaber er Anna Nielsdatter saaledes Oldemoder baade til *Mehlsen Pedersen* og til hans Hustru *Marie Kirstine Boel*.

II. Bundgaard-Linien.

1. Kjeld Nielsen († 1725)

(Ahnetavle 71).

ADELSMANDEN NIELS PARSBERG, der var gift med Helle (Helvig) Gyldenstjerne, købte Eskjær 1655. Men et Par Aar efter kom Svenskekrigen, og denne sammen med andre Forhold bragte Niels Parsberg i saadanne økonomiske Vanskeligheder, at han 1661 maatte overlade til Kreditorerne at administrere Godset. Selv døde han faa Aar efter, og Helle Gyldenstjerne, der under disse Forhold nødvendigvis maatte have det meget smaat, tog Bolig paa Thise Bundgaard. Her finder vi hende 1674, og hun blev boende paa den lille Gaard til sin Død 1687, tiltrods for, at Sønnen Verner Parsberg i 1681 havde faaet Eskjær udløst fra Kreditorerne.

Thise Bundgaard, der, som Navnet viser, oprindelig var en Bonde-Selvejrgaard, havde knap $4\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn. Men som saa mange andre gamle Selvejrgaarde, maa den have haft noget vist herskabeligt over sig: større og bedre Bygninger end almindelige Bøndergaarde, og kan vi tro den Viborg Amtmand, var Helle Gyldenstjerne ikke den første adelige, der havde boet paa Gaarden. Han skriver nemlig omkring 1690, at Thise Bundgaard eller „Thisegaard“ altid har været beboet af adelige; det maatte jo forlene Gaarden med en vis Anseelse.

Efter Helle Gyldenstjernes Død, da Gaarden er kommen ind under Eskjær, fæster Sønnen Verner Parsberg den da heller ikke ud til den første den bedste Bondekarl. Allerede i Fru Helles Tid havde Herredsfogden for Nørre Herred, Knud Danielsen Hopp, haft Bolig paa Gaarden. I de første Aar efter Helles Død lader Parsberg Gaarden drive ved 3 Tjenestefolk, men senere faar Herredsfogden den i Fæste, og han har den

endnu 1697. Derefter gaar den over til 3 Mænd, Morten, der altid nævnes med Tilnavnet Bundgaard, samt **Jens og Kjeld Nielssønner**, rimeligvis Brødre.

Der er ingen Tvivl om, at disse 3 Mænd før har hørt til Parsbergs eller maaske snarere til Helle Gyldenstjernes nærmeste Tjenerskab. Dette fremgaar klart af den Interesse, Herskabet siden viser dem. Gaarden var delt saaledes mellem de 3, at Morten havde Halvparten, og de to Nielssønner delte den anden Halvpart. Morten Bundgaard synes imidlertid ikke at have vist sig særlig værdig til Herskabets Bevaagenhed. I 1718 er han kommen fra Gaarden, som det synes paa en mindre heldig Maade, og hans Halvpart deles mellem de to andre, saaledes at de for Fremtiden er ene om at dele Bygninger og Jord.

Hver faar Fæstebrev paa sin Halvdel, og Fæstet indrømmes dem paa meget billige Betingelser, og navnlig fritages de for al Ægt (Kørsel) og Hoveriarbejde.

Af de ligegyldende Fæstebreve skal her anføres Kjeld Nielsens:

„Jeg Werner Parsberg til Eskiær etc. Kiendes og herved vitterliggiør, at jeg hafver sted og fæst, som og hermed steder og fæster til Kield Nielsen i Synder Thisse : som boer paa mit Gods i Thisse Bundgaard paa $\frac{1}{4}$ Deel Part : den halfve Part af den halfve Gaard, som Morten Bundgaard tilforen havde i Feste og er frakommen, hvilcke halfve Gaard nu er samlet, og er Hartkornet efter Nye Landmaalinges Matricul: 2 Td. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., som han maa nyde, bruge og beholde hans Lifstid med al dertil liggende Ejendom, som der med Rette bør tilligge, med de Conditioner og Vildkor, at hand aarligen hver Michaeli betaller udi Steden for Skyld og Landgilde, Egt og Arbejde af samme halfve Gaard Fem Rixdaler og siden verre frij for videre Skyld. Item skal hand betalle alle Kongl. Skatter : fra næstkommende Valborgdag ; som er paabuden og herefter paabydendis vorder, udi rette Tiider, bygge og forbedre den halfve Gaard og holde den ved Hæfd og Magt, giøde og dyrcke sin Jord i Marcken som forsvarlig kand være, og ikke lanne eller leje noget af Ejendommen komme fra Stæden; verre mig og mine skal straks tiltræde sin Part af Morten Bundgaards forrige Agger og Eng samt Huse og Gaardrum og dele dem med sin

Gaardmand, som forsvarlig, som Ret og Billighed kan ud-
krefve, og forliges vel med hinanden derom o. s. v.

Datum Eskjær dend 20. Martij 1718.“

Kjeld døde 1725. Han havde da to Sønner, *Jens* og *Niels*,
og maaske flere Børn. Den daværende Ejer af Eskjær, Werner
Parsbergs Søn Johan Parsberg, finder snart en ny Mand til
Kjelds Enke, en Anders Jensen fra Mogenstrup. Denne faar
Fæstebrev paa Kjelds Halvdel af Thise Bundgaard paa de samme
Betingelser som Formanden; dog tilføjes det, at han, hvis Herre-
manden maatte blive til Sinds at forlange det, ikke maa vægre
sig ved at gøre Hoveri til Eskjær ligesom de andre Fæstebøn-
der. Men med Hensyn til Enken og Stifbørnene tilføjes der i
Fæstebrevet, at Anders Jensen forpligter sig til

„at lefve schikelig med afgangne Kjeld Nielsens Hu-
stru, som han nu ægter, og efter Skiftebrevets Indhold at
forsiuene hans Stifbørn med en sømmelig Underholdning og
Fremdragelse (d: Opdragelse) og icke at slaa dennem værge-
løst, men staa dennem udi Faders Sted i alle Maader, saa
længe at Børnene befindes lydige, og upaaklagelige forhol-
der sig imod deres Forældre.“

Som Efterskrift til Fæstebrevet er tilføjet:

„Saafremt Stifsønnen Jens Kjeldsen icke anderledes
vorder forsiunet (forsørget), lover jeg, at han for en billig
Indfæstning skal nyde sine Forældres Gaard fremfor nogen
anden, ifald han sig efterdags sckickelig og sømmelig for-
holder.“

Johan Parsberg.

2. Niels Kjeldsen (1711—1779)

(Ahnetavle 35)

Maren Jensdatter († 1781).

DET SKULDE IKKE VARE saa længe, inden Herskabet paa Eskjær fandt Lejlighed til at forsørge baade Jens og Niels Kjeldsen. — Under Eskjær hørte en større Gaard i Gamstrup i Roslev Sogn, over 8 $\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn. Paa denne sad der to Fæstere, der hver havde Halvdelen af Jord og Bygninger, men de passede begge Dele meget daarligt, saa Herskabet var meget utilfreds med dem. Saa længe Johan Parsberg levede, blev der dog ikke gjort andet ved dem, end at de fik gode Formaninger; men da han var død 1730, og Stiffaderen Claus Reventlow havde faaet Tøjlerne, fik Piben en anden Lyd. Alierede 1731 maatte den ene, Joen Christensen, efter Lov og Dom forlade sin Halvdel af Gaarden, der blev givet til den purunge Jens Kjeldsen fra Thise Bundgaard; han var da kun 23 Aar. Men Herskabet lod ham ikke komme til en forfalden Gaard. Hans Halvdel af Stuehuset blev bygget splinternyt op, og de øvrige Bygninger blev enten nyopførte eller grundigt istandsatte. I Stuehuset blev der endog lagt Loft, hvad der ingenlunde var almindeligt i Fæstegaarde — dengang. Nye Redskaber blev anskaffet og Besætningen forøget, — alt paa Herskabets Bekostning. Af Regnskabet herover skal anføres de indkøbte Dyr: en 6 Aars sort Hest 9 Rdl. 2 Mk. 4 Sk.; en 3 Aars brun Hoppe 8 Rdl. 2 Mk.; en blaagraa Hoppe i 4de Aar 6 Rdl. 2 Mk. 4 Sk. Udgifter ved Hestenes Transport til Gaarden 2 Mk. En Ko 3 Rdl. 2 Mk.; en do. 3 Rdl. 1 Mk.; et Studeungnød 3 Rdl. 1 Mk.; en do. 2 Rdl. 2 Mk.; en Kvie 2 Rdl. 1 Mk.; en do. 1 Rdl. 2 Mk. 8 Sk.

Der gik ikke lang Tid, inden ogsaa den anden Fæster i Gamstrup, Jens Nielsen, maatte fortrække. I 1735 har han „forsiddet“ sin Gaard (s: forbrudt sit Fæste), og Niels Kjeldsen rykker nu ind ved Siden af Broderen; han er da kun 24 Aar. Han bliver naturligvis ikke ringere stillet end denne, faar alt istandsat paa Herskabets Bekostning og faar en Sum Penge til at komplettere Besætningen for. Bemærkes maa det dog, at han ikke bliver fri for Hoveri, kun bliver dette begrænset. Claus Reventlow var i det hele en langt haardere Herre end den jævne Johan

Parsberg, og efterhaanden som han steg i Ære og Værdighed i Rigets Tjeneste, mens Tiderne blev vanskeligere, synes hans Strengthed at øges. Niels Kjeldsens Fæstebrev lyder saaledes:

„Jeg Claus Rewentlow til Eskier, Astrup og Skifvehuus, Ridder, Hans Kongl. Majsts. Cammerherre og Stiftbefalingsmand over Aalborg Stift samt Amptmand over Aalborghuus, Børglum, Seiglstrup og Aastrup Ampter, kiendes og herved vitterliggiør, at jeg hafver stæd og fæst, som jeg og herved stæder og fæster til een mine Bønder Sønner, Niels Kielsen, barnfød paa Eskier Gods i Thisse Bundgaard i Synder Thisse, dend halfve Gaard paa bemelte Eskier Gods, kaldet Gamstrup, som Jens Nielsen hidtil har beboed og forsiddet, staar for Hartkorn i Nye Matricul 4 Td. 2 Skp. 1 Fdk., og er samme halfve Gaard, bemelte Niels Kielsen fæst paa følgende Conditioner:

1) Dend Besætning, som findes i Gaarden, bestaaende af 4 Bester og et Føll, samt 2 Kiør og en Quie, beholder han, som hannem og nu er lofvet.

2) gifves hannem til Besætningens Forbedring Nie Rixdaler til et Best og tiuge og femb Rixdaler til Fæhøveder, hvilcke Penger hand alt hafver bekommet, og skal hand være pligtig at forreviise og beviise, at Høfvedernis Værdi derfor vorder indkiøbt og kommer j Gaarden.

3) saa gifves hannem og Tømmer til tvende Undervogne, een Rixdaler til Hiul, fiire Lpd. Jern samt Fiel til Hauver og Træer til Leyerer, item 8 Pd. Hamp til Skaggler.

4) Til førstkommende Foraar skal Huusene paa Stædet blifve repareret og ført i Stand.

5) Toe Tønder Sæde Ruug er hannem gifvit, som hand og alt hafver bekommet til Sæden indeværende Aar.

6) Skatterne er hand fri for til 1. Januar 1736, men Skattekornet, som paabydes in natura, svarer hand alt sammen; men fra bemelte 1ste Januarij 1736 svarer og betaler hand alle Kongelige Contributioner af Stædets Hartkorn, som nu er eller herefter paabydendis vorder.

7) Landgielden, som falder til næstkommende Martinij, er hand fri for at betale, men siden aarlig til hvert Aars Martinij at svare og betahle aarlig Landgielde efter Jordebogen.

8) For Arbejde til Eskiær Hovedgaard er hand frij for til førstkommende May 1736, men siden at gjøre den sædvanlig Hofverie dertil. De øde Steder paa Bøndergodset undtagne, som han blifver forskaanet for ligesom hans Naboe.

9) Det nu indauflede Korn paa Stædet beholder han uden Frøegiolds Igiengivelse, hvilcket hannem er lefverit og det hafver imodtaget.

Hvorefter bemelte Niels Kjeldsen maa nyde, bruge og beholde forbemelte halfve Gaard hans Livstiid med dessen rette tilliggende Ejendomb, eller saa længe hand svarer og betaler deraf alle paabydende og paakommende Kongelige Contributioner, Landgielde efter Jordebogen samt Hovgierningen, naar han derom tilsiges, alt til sine tilbørlige Tiider, og ey laaner, leyer eller tilstædder noget af Stædets Ejendomb at bortkomme derfra, Gaardens Bygning og Besætning alletiid at holde i forsvarlig og fuld Stand, jøvrige at rætte sig som een flittig Fæste Bunde bør efter hans Kongelige Mayst.s allernaadigste Lou og Forordningers Bydende, være mig og min beschikede Fuldmægtig hørrig og lydig, alt under dette sit Fæstes Forbrydelse og viidere Lovens Tvang.

Dette til Bekræftelse under min Haand.

Datum Astrup dend 22. Oktober 1735.

Claus Reventlow.“

Niels Kjeldsen blev ca. 1740 gift med *Maren Jensdatter*. Hvorfra hun var, vides ikke. 1742 fødte Maren Tvillinger, 2 Drengbørn, der i Daaben begge blev kaldt *Jens*. Den ene af dem er vist død i Barnealderen, den anden døde, da han var 20 Aar gl. Foruden Tvillingerne fik de efterhaanden 6 Børn, af hvilke dog et Par døde som Børn. Af de øvrige blev en Datter, *Maren*, gift med en Gmd. i Rærup, og en Søn, *Kjeld*, fik Fæstegaarden efter Faderen. Sønnen *Peder Nielsen* kom til Jebjerg og blev gift med Poul Jepsen Ladefogeds Enke Anna Nielsdatter. Da der i Forvejen var en Fæstegaardmand Peder Nielsen i Jebjerg, Anna Nielsdatters Broder, benævnedes man sædvanlig den ny Peder Nielsen med hans Faders Efternavn, og saaledes kom han til at hedde *Peder Kjeldsen*.

III. Øster Hegnet-Linien.

1. Jens Sørensen (1711—1782)

(Ahnetavle 39)

Dorthe Jepsdatter (1709—1782).

I RYBJERG OG THORUM SOGNE og videre om i Nordsalling boede der i Aarene efter 1660 en anset Foged-Slægt, som vist havde sit Navn af, at flere af dens Medlemmer efter hinanden havde haft Herredsfogedværdigheden i Nørre Herred. Et saadant Embede var i de Tider som oftest arveligt. 1664 var Jep Nielsen i Rybjerg Herredsfoged. Om det er ham, der har nydt en saa stor Anseelse, at Navnet Jeppe senere er bleven opkaldt mindst een Gang i hver Familie, der hørte til Slægten, vides ikke, men dette Fornavn er nedarvet til den Dag i Dag og benyttes endnu hyppigt i Familier, der hører til Fogedslægtens Efterkommere. Eksempelvis skal nævnes, at Jeppe Lund i Bostrup, hvis Navn var velkendt i Salling for nogle Aartier siden, gennem sin Moder, der var af Fogedslægten, havde arvet Navnet.

Omkring Aar 1700 boede i Lille Torum to Brødre af Fogedslægten: *Jeppe* og *Povl Jepsønner* (Ahnet. 81). Povl Jepsen Foged havde i Fæste en Gaard paa ca. 7 Tdr. Hartkorn under Eskjær. Han havde vistnok ingen Børn, men som Avlskarl havde han en *Jens Sorensen*, vistnok fra Fuur.

Da Povl Foged blev gammel og svagelig, og hans Hustru tillige døde 1735, ønskede han at afstaa Gaarden, og det blev da maget saaledes, at Jens Sørensen ægtede hans Broderdatter *Dorthea Jepsdatter* og fik Gaarden i Fæste.

Af Jens Sørensens Fæstebrev skal her anføres nogle af Conditionerne:

„1) Den Besætning, som findes i Gaarden, beholder han, saa vidt som efter Skiftebrevet til Gaardens Besætning er udlagt:

2) Gives hannem til Husenes Reparation 1 Tylt 10 Alen Furtræer og 2 Tylter Steenlægter, som han nu haver bekommet. Item Stolper, hvilke han selv udarbejder og fra Eskjær Skov afhenter, med den Reservation, at det altsammen til bemelte Gaards Fornødenhed skal blive anvendt.

3) Gaarden tiltræder han straks og paa Dato deraf svarer de kongl. Skatter.

4) For Landgilde og Arbejde svarer han aarlig 12 Rdl. og desforuden gøre Rejser som andre frie Bønder paa Godset, naar han derom tilsiges.

5) Den gamle Mand Poul Jepsen forsørger han med Husværelse samt Klæde og Føde hans Livs Tid, og naar han ved Døden afaar, da samme med en kristelig Begravelse og Jordefærd at forsiune efter hans Stand og Vilkor.“

Fæstebrevet er underskrevet den 14. Juli 1735 af Claus Reventlow, der samme Aar var bleven Ejer af Eskjær.

Et Aar efter Brylluppet fik Dorthe Tvillinger, der dog begge døde, og endnu et Par af deres Børn døde senere som smaa; men 5 kunde de dog efterlade sig: 2 Sønner, *Soren* og *Jeppe*, og 3 Døtre, *Johanne*, *Kirsten* og *Anne*.

I Aaret 1769 blev Johanne gift med *Niels Nielsen*, Fæster i den af Øster Hegnet Gaardene, som hørte under Eskjær. Dette førte med sig, at Søstrene blev forlovede og gifte med Mænd paa samme Kant. Kirsten blev 1775 gift med *Peder Nielsen Lund* i Nørre Thise, og Anne med *Jens Nielsen Præst* i Søndre Thise. De tre Søstre blev altsaa bosat nær ved hinanden.

Jens Sørensen sørgede for i Tide at sikre sin ældste Søn, Søren; Fæstegaarden i Lille Thorum. 1764 faar han den nye Ejer af Eskjær, Mads Hastrup, til at give ham Fæstebrev. I Conditionerne bestemmes det dog, at Faderen skal staa for Styret, saa længe han selv ønsker, og Sønnen maa ikke uden Faderens Tilladelse gifte sig eller foretage sig noget ved Gaarden uden Faderens Vidende og Minde, „men altid, som det bør sig en Søn, være sin Fader hørig og lydige — og skal han med Føde og Klæder underholde sine Forældre, saa længe de lever, naar de bliver skrøbelige og intet kan fortjene“. Iøvrigt skal Søren Jensen have Fæstet paa de gamle Betingelser.

Begivenhederne skulde imidlertid kuldkastrer den tagne Bestemmelse.

2. Søren Jensen (1737—1810)

(Ahnetavle 19)

Kirsten Melsdatter (1748—1787).

LIGE FØR JUL 1777 døde Johanne i Ø. Hegnet, og 3 Maanedre efter druknede Niels Nielsen. De efterlod sig 3 smaa Børn: *Niels, Jens* og *Dorthe*, henholdsvis 6, 3 og 2 Aar gamle. Efter et Familieraad og med fuld Billigelse af den ny Ejer af Eskjær, Major v. Geistler, der synes at have vist megen Imødekommenhed og Omhu for de forældreløse smaa, ordnedes Sagerne nu saaledes, at Søren Jensen skulde overdrage sin Ret til Fæstegaarden i Lille Thorum til Broderen Jeppe og selv tage Gaarden i Ø. Hegnet i Fæste. Børnene skulde fordeles rundt til Familien. Søren Jensen skulde selv beholde Niels i Gaarden og sørge for hans Opdragelse, Jeppe forpligtede sig til paa samme Maade at sørge for Dorthe, og Svogeren Peder Lund i Thise skulde tage Jens.

Behandlingen af Dødsboet i Ø. Hegnet giver Anledning til, at vi faar et nøje Kendskab til Forholdene der baade ude og inde. Alt beskrives nøjagtigt og kan tjene som Eksempel paa en god Bondegaard i de Tider og paa en velstillet Bondefamilies Bolig og Udstyr. Gaarden var paa 7 $\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn, men ved Siden af at være Fæstebonde havde Niels Nielsen en lille Selvejendom paa 5 Skpr. og 3 Fdk. Hartkorn i Søndre Thise, som han kunde drive i Forbindelse med Fæstegaarden, og at han iøvrigt var over sine Ting, ses af hans Pengeforhold. Har han selv søgt Døden, hvorom vi for Resten intet ved, da de optagne Forhør ikke mere eksisterer — saa har økonomiske Sorger ikke været Grunden, men det kan godt tænkes, at Savnet af Hustruen har tynget hans Sind for stærkt.

Forholdene i Niels Nielsens Gaard i Ø. Hegnet var efter vor Tids Begreber naturligvis uhyre smaa.

De fire Længer var:

Rollingshus 18 Fag.

Fæhuset 14 Fag.

Faare- og Hestestald med Hakkelsehus 16 Fag.

Lade 17 Fag.

Desuden var der udenfor Gaarden endnu en Lade paa 15 Fag.

I Stuehuset var der kun faa Rum:

Vesterstuen (Storstuen) med Alkover.

Forstue og Kammer.

Lillestuen (Dagligstuen) med Alkover.

Frammerset.

I *Vesterstuen* fandtes: Et Bord, en Bænk (Skammel), en brunmalet Kiste med Laas, et Skrin med Laas, en umalet Kiste med Laas. Alt dette Bohave var af Fyrretræ.

I *Lillestuen* (Dagligstuen) var der ved den faste Bænk langs Vinduerne et langt Bord og derved en løs Bænk (Skammel). Desuden fandtes der i Stuen en Lænestol, et brunmalet Skrin og en Vugge, og her fandtes ogsaa Gaardens eneste Kakkelovn, en stor Bilægger.

Kammeret var Gaardens Forraadsrum. Her fandtes et Par Øltønder, et Brændevinsanker og endogsaa en Vinamme (et Vinfad); om der nogen Sinde havde været Vin i den i Ø. Hegnet, er dog meget tvivlsomt. Af Redskaber til Bagning fandtes et Deigtrug, en Timse, en Sælde (af Halm), og til Opbevaring af Mel, Gryn og andet 4 Fjerdinger, 3 Halmløbe og en Trækasse. Mejerivæsenet var repræsenteret ved et Smøræltetrug, en Kærne og en Flødebøtte. Fremdeles var der et Salttrug og af andre Redskaber 2 Spinderokke og et Haspetræ samt en Kobbertragt og en Øllejle.

Husets fire Alkovesenge er efter den Tids Forhold velforsynet med Sengeklæder. En særlig fin Overdyne vurderes til 2 Rdl., medens ingen af de andre tre naar højere end 5 Mk. Til hver af Sengene er der dog kun eet Sæt Lagener eller Hylsklæder og derudover kun et Par Lagener til at skifte med til alle 4 Senge. Underdyne findes kun til den ene Seng. Man laa sædvanlig kun med et Underlagen lige over Sengehalmen.

Ogsaa det personlige Udstyr stifter vi Bekendtskab med. Johanne Jensdatters Garderobe bestod af: En grøn firselet Trøje, en blaa Stoffes dito, et Kalemances Livstykke med røde Ærmer, en brun firselet Trøje, et grønt trykket Livstykke med røde Ærmer, et rødt Vadmel's Skørt, et rødt Ryes dito, 3 Skjørter, et brunt, et blaat og et grønt, af trestelet Tøj. En sort og hvid Kattuns Kaabe med et Par Sølvhægter, et sort og hvidt Sirtses-Forklæde, et blaat og hvidt Kattuns dito, et blaat- og hvidt trykket Lærredsforklæde og et hvidt Kramlærreds dito.

Hovedtøjet spillede da som nu en stor Rolle. Anna efterlod sig:

En sort Fløjels Kyse med Kniplinger, to sorte Fløjels Pande-puder, en sort Fløjels Hue, 3 Huer af blomstret Damask og en hvid Kanifases Hue.

Af andre Rariteter findes et brunt og hvidt og et gult Silke-tørklæde, en sort Hundeskinds Muffe, et Par hvide uldne Vanter, 4 Halstørklæder af forskelligt Stof, et Par Halværmer af Hørlærred og et Par af Kramlærred, et Par „Ruer“, et Hørlærreds Korsklæde og 3 Hørlærreds Strimler med Kniplinger.

Linned og Strømper er det smaat med. Her som andetsteds paa den Tid finder man kun et Par Sæt. Andet i vore Dage uundværligt Undertøj var der dengang ikke Tale om.

Mandens Garderobe var ikke meget righoldig eller indviklet. Alt, hvad Niels Nielsen efterlod sig, gammelt som nyt, bestod af: En blaa Vadmelskjole, en blaa firselet Trøje, 2 gamle hvide Vadmelstrøjer, en Skindtrøje, en blaa firselet Brystdug og en Skindbrystdug, et Par Skindbukser og et Par gamle dito, et Par gamle, sorte Vadmels Bukser og et Par sorte dito, et Par gamle blaa Strømper, et rødt Klædes Hatteslag, en gammel Hat, en blaa Vadmels foret Hue, en gammel blaa bunden (strikket) dito, en blaa Lærreds Skjorte, en gammel dito, et Par Sko og et Par gamle Støvler.

Frammerset er samtidig baade Køkken, Bryggers, Vognport og Redskabsrum. Her er Fyrstedet, hvor Maden laves, og Bryggerkedlen. Her er Køkkentøj, Kar, Ballier og Tønder, Vogne, Plove, Harver og Høleer m. m. m., et meget stort Rum, der optager mindst en Trediedel af Stuehuset.

Besætningen bestaar af:

Bæster:

1 sort Hest, 10 Aar.....	14	Rdl.	„	Mk.	„	Sk.
1 blaa do. 13 Aar.....	10	—	„	—	„	—
1 sort Hoppe, 10 Aar.....	14	—	„	—	„	—
1 sort Hoppe, 20 Aar.....	6	—	4	—	„	—
1 stjernet Mærplag, 1 $\frac{1}{2}$ Aar.....	20	—	„	—	„	—
1 Føl	8	—	„	—	„	—

Fæhøveder:

1 hvid Ko, 7 Aar	4	Rdl.	„	Mk.	„	Sk.
1 sorthjelmet do., 13 Aar.....	3	—	„	—	„	—

1 sorthjelmet Ko, 10 Aar	5 Rdl.	„ Mk.	„ Sk.
1 do. do., 12 Aar	4 —	„ —	„ —
1 hvid Ko, 5 Aar	5 —	„ —	„ —
1 hvid Kvie med Kalv	3 —	2 —	„ —
2 Stude, sorthjelmet og graabroget	13 —	„ —	„ —
1 sortbroget Stud i 3die Aar	5 —	„ —	„ —
3 do. do. i 2det Aar	12 —	„ —	„ —
2 Kvier i 2det Aar	4 —	„ —	„ —
2 Kvier, yngre	1 —	2 —	„ —
1 Studekalv	„ —	2 —	„ —
20 Faar	10 —	„ —	„ —
1 Vædder	„ —	2 —	„ —
1 Sogris	„ —	4 —	„ —
1 Galtgris	„ —	5 —	„ —

Ved Boets Opgørelse efter Johanne Jensdatters Død blev der ikke noget til Mødrenearv til Børnene. Da det betragtedes som en given Sag, at Manden vilde gifte sig igen, passede Vurderingsmændene paa, at der ikke skulde falde større Forpligtelser paa ham end højst nødvendigt. Niels Nielsen vilde dog vise sin Faderkærlighed og lod hver af dem tilskrive en Arv paa 10 Rigsdaler efter deres Moder.

Niels Nielsen havde som omtalt været meget velstillet. I Kontanter laa der ved hans Død i hans Gemmer ca. 40 Rdl., hvad der i den Tid var en betydelig Sum, og han havde Penge tilgode flere Steder, ialt over 20 Rdl. De rede Penge gaves til Søren Jensen til Børnenes Opdragelse og Underhold, og de rørige Ejendele skulde han og Peder Lund overtage til en Sum af 13 Rdl. 2 Mk., og Selvejendommen, som Forældrene havde efterladt, skulde Peder Lund passe, saa den kunde komme Børnene tilgode som Arv, naar de blev voksne. Niels Nielsen havde haft en vanfør Broder, Ole Nielsen, gaende i Gaarden. Ham skulde Søren Jensen ogsaa beholde og forsørge ham i hans Livstid.

Peder Lund lover at tage Jens til sig og opdrage ham, til han selv kan fortjene Føde og Klæder; han forpligter sig til „flittig at lade ham søge Skolen og ingenlunde forsømme de Lejligheder, hvor han kan blive øvet i sin Christendom“. Søren Jensen forpligter sig paa samme Maade for Nielses Vedkommende. Med Heusyn til Jens fastslaas det dog udtrykkeligt, at

han skal være hos Søren Jensen paa det Tidspunkt, da han fylder 4 Aar og skal indskrives i Rullen til Stavnsbaandet, saa han kan komme til at tilhøre Eskjær Gods. Peder Lund hørte nemlig til et andet Gods, og hvis Jens var hos ham ved Indskrivningsalderen, vilde han gaa tabt for Eskjær. Disse forskellige Bestemmelser indføres dels i Skiftedokumentet, dels i Søren Jensens Fæstebrev, der i sin Helhed lyder saaledes:

„Jeg Johan Christian von Geistler til Eskjær, Kongl. Mayestæts bestalter Major af Cavalleriet, Kiendes at have stæd og Fæst, ligesom jeg og hermed stæder og fæster til Søren Jensen, barnfød i Lille Thorum paa Eskjær Gods, en mig tilhørende Gaard i Ø. Hegnet, Thisse Sogn, som Niels Nielsen forhen har beboet og nu er fradød, anslagen i Landmaalings nye Matrikul under Nr. 2 for Hartkorn 7 Tdr., 4 Skpr., hvilken Gaard med paastaaende Bygning og rette Tilligende i Mark og Bye og den til Gaarden lagte Rugsæd bemelte Søren Jensen beholder til Beboelse og Brugelighed sin Livs Tid paa følgende Conditioner:

1) Gaarden tiltræder hand straks og faaer som et Inventarium med Gaarden, hvad Besætning af Beester, Faar, Fæe, Svin, Vogne, Plouge og andet til Gaarden behøvende Gaards Redskaber samt Indbo, alt saaledes som denne herhoshæftede Specifikation udviser, hvilket alt specificerede Inventarium, der ved Gaarden forbliver, og uden at komme til nogen Godtgørelse enten i den eene eller anden Maade, naar der skulle skee Omvexling ved Gaarden i een eller anden Begivenhed; men da der ikke findes saa mange Beester i Gaarden, som da Niels Nielsen imoedtoeg den, bepligtes hand de manglende forsvarlig paa egen Bekostning at anskaffe, saa vel som om noget andet af, hvad Niels Nielsen med Gaarden har bekommet, skulle mangle, ligeledes at anskaffe. —

2) Da bemelte afdøde Niels Nielsen har efterladt sig trende smaa og uopdragne Børn, saa bepligtes hand de tvende Sønner : da hans Broder Jeppe Jensen i Lille Thorum skal opføde Datteren : forsvarlig og upaaklagelig denem med Klæder og Føde at opdrage, indtil de selv bliver saa voxene, at de samme selv kand fortiene, men imidlertid som det fornemmeste at lade dem oplære i deres Christen-

dom og ved ingen Lejlighed at forsømme deres Skolegang, men i alle Deele at opføre sig imod dem, som det vare hans egne, da hand til deres Opdragelse af Stervboen straxen vorder betalt 38 Rdlr.; saa og om der i Gaarden enten i Een eller anden Maade skulle befindes meere, end som Niels Nielsen dermed haver bekommet, da saadant ligeledes for Børnenes Opdragelse at nyde; men skulle jeg nogensinde finde, at han ey viiser sig imoed Børnene, saaleedes som over er meldt, tager jeg dem fra ham og paa hans Bekostning hensætter dem i Kost, hoos hvem jeg lyster og vil, og maa hand ikke hensætte dem hos nogen, det være hvem være maa, uden min Vidende, Villie eller Tilladelse.

3) Formedelst at hand anskaffer i Gaarden de manglende Beester og andet, som meldt, der kan mangle, betaler hand ingen Indfæstning, men derimod betaler hand den Afdødes Begravelses Bekostning (det var 16 Rdlr.), Synsforretningen, som over den afdøde Niels Nielsen blev holdt, da hand af Vandet, som hand druknede, blev optagen, Skiftets Bekostning saavel efter Niels Nielsen som forhen ved Døden afgangne Kone, saa og hvad Folkeløn, der rester, som til førstkommende Michaeli Dag er accorderet, og da Rugen, som i Gaarden forefindes, ey er tilstrækkelig til Føden, til Indavlingen sker, og Byggen ikke heller, naar Sæden fradrages, saa nyder hand, hvad Havre der fra Sæden kan blive tilovers.

Den afdødes Broder Ole Nielsen forbliver i Gaarden sin Livs Tiid og der uden mindste Vægning at nyde sit forsvarlige Ophold.

4) De af Hartkornet gaende kongl. Skatter og Contributioner, som enten nu er, eller herefter vorder paabuden, til sine rette Forfaldstiider at betale, samt Landgilde aarlig, som er efter Jordebogen 2 Tdr. 4 Skpr. Rug 3 Tdr. Byg 1 Lpd. 4 Pd. Smør og 1 Skovsvin, der betales til de i Loven foreskrevne Tiider, nemlig Smørskylden til St. Hansdag Midsommer, og Kornskylden og Skovsvinet til St. Mortensdag, alt uden deritagne mindste Restance og til rette Tide; saa forretter hand og ligeledes i Landgilde med at spinde for sit Herskab aarlig enten 4 Pd. Hør eller 6 Pd. Blaar eller 6 Pd. Uld, som spindes forsvarlig og vel.

5) Forretter Hoverie af en hel Gaard med Ægt og Arbejde her til Gaarden med Flid og Troeskab, naar og i hvad Tilfælde forlanges og paakræves, undtagen Pligtskiørsele og fælleds paa Agerjord, hvorfor han er befriet, da hand derimod forskaffer her til Eskiær det behøvende Gulvesand aarlig.

Og da Niels Nielsen ikke efter hans Fæstebrev har opsadt en Skorsten igennem Rollingshuuset, saa forbindes Søren Jensen samme at opføre, som og at forskaffe sig straxen en god Jordspade samt en forsvarlig Skovøxe.

6) græsser han for sit Herskab aarlig, om forlanges, 1 Stud, som holdes i Tyre, hvilken Stud han lader bevogte saaledes, at den imidlertid ej af Forsømmelse kommer til Skade, samt ellers græsser den forsvarlig. Gaardens Bygninger holder han i forsvarlig Stand og saaledes aarlig forbedrer, at naar paaæskes, det saa for et fuldkommen Syn kand passere; saa vel som og Besætningen aarlig at forbedre, som og Gaardens tillagte Jorder forsvarlig at gjødske og dyrke, drive og behandle; intet af dens tilhørende i nogen Maade at bortleje, bortlaane eller med andre at saa til Halvs, eller til Upligt i mindste Maade at bruge eller bruge lade.

Iøvrigt retter og forholder han sig efter kongl. Majestæts allernaadigste Lov og Forordninger, som enten nu er eller herefter allernaadigst udkommer, er mig som sit Herskab, eller de paa mine Vegne udsendte, i alle Maader hørig og lydlig, alt under dette Fæstes Fortabelse og under Lovens Tvang.

Dette til Bekræftelse under min Haand og hostrykte Signete.

Eskiær, den 8. April 1778.

J. C. v. Geistler.“

Søren Jensen manglede nu kun en Ægtefælle, men den Sag fik han snart i Orden. Allerede 26. Maj holdt han Trolovelse med *Kirsten Melsdatter*, en Datter af Fæstegaardmand *Mehlsen Mortensen*, Møgelthorum (Ahnet. 41). Deres Ægteskab blev vel-signet med 3 Dreng: *Niels*, *Mehlsen* og *Jens*; men Kirsten døde, efter at de kun havde været gifte i 9 Aar, og Søren giftede sig snart igen; denne Gang med en Pige fra hans egen Fødeby Lille Thorum, *Maren Nielsdatter*. I dette Ægteskab kom der en Datter, der, som Skik var, blev opkaldt efter Sørens første Kone, men hun døde, inden hun blev voksen.

Forholdene i Ø. Hegnet var ellers de samme, som de vedblev at være i almindelige Bøndergaarde helt ned til Tiden omkring 1870—80. Der holdtes i Sørenns Tid til at begynde med en Tjenestekarl og en Dreng, samt en Tjenestepige. Efterhaanden som Sønnerne voksede til, forsvandt først Drengen og derefter Karlen, og 1801 holdtes af Tyende kun en Pige.

3. Mehlsen Sørensen (1781—1856)

(Ahnetavle 9)

Kirsten Sørensdatter (1774—1847).

DA SØREN JENSEN blev gammel og aflægs, var det jo rimeligt, at den ældste Søn overtog Gaarden efter ham. Det blev imidlertid ikke Niels, men Nr. 2, Melsen, der fik Østerhegnet. Hvad Grunden til denne Afbigelse fra det sædvanlige kan have været, vides ikke, og det blev ikke som Fæster, men som Selvejer, at Mehlsen Sørensen overtog Gaarden. I 1809 købte han den af den daværende Ejer af Eskjær, Justitsraad Leth, for 2500 Rdl. Halvdelen af Pengene til Købet laante han af den almindelige Brandkasse til 4 pCt. Gaardens Bygninger var da assureret for 360 Rdl.

Næste Aar, 1810, døde Søren Jensen, og samtidig døde den gamle vanføre Ole Nielsen. Brødrene Niels og Jens var ved Faderens Død begge Soldater, den første ved Rytteriet, den anden ved Fodfolket. Det var jo de urolige Aar under Napoleonskrigene, da Danmark stadig maatte have en stor Hær paa Benene, og efter 1807 havde vi dertil Krig med England og overhovedet med alle Napoleons Modstandere. Efter en ekstraordinær Udskrivning i 1806 laa meget af Mandskabet inde uafbrudt til 1815; maaske har de to Brødre maattet døje denne lange Krigstjeneste.

Søren Jensens Enke, Maren Nielsdatter, døde først 1837.

Mehlsen Sørensen blev gift med *Kirsten Sørensdatter*. De fik flere Børn. Den ældste Datter, *Kirsten Marie*, blev født 1810. Hun faar ved sin Konfirmation et fortrinligt Skudsmaal af Præsten; han skriver, at hun „forener med et udmærket Begreb megen Oplysning og en anbefalingsværdig Opførsel“. Hun blev 1839 gift med Ungkarl senere Gaardejer *Peder Jørgensen* i Jebjerg.

IV. Mehlsen-Linien.

1. Thorumbaards Fæstere.

VED SØREN JENSEN (HEGNETS) Giftermaal med Kirsten Melsdatter kom Navnet Mehlsen ind i Slægten. Formen *Mehlsen* som Fornavn var allerede før 1700 begyndt at blive almindelig ved Siden af den gamle Form Mehl, Mehli eller Mæli. *Mehlsen* er ligesom Sørensen nok oprindelig Efternavn (Mehlis Søn).

Vi kan følge Kirsten Melsdatters Slægt tilbage til Svenskekrigens Tid. Kort efter denne boede der i Thorumbaard i Møgelthorum to Fæstere, *Mehlsen Andersen* og *Niels Andersen* (Ældre Led II), sandsynligvis Brødre. Gaarden var ret stor, næsten 16 Tdr. Hartkorn og tilhørte Selde og Thorum Kirker. Den aarlige Afgift til Kirkerne var 12 Tdr. Byg, der fordeltes højst ulige imellem dem, idet Selde Kirke skulde have 10 $\frac{1}{2}$ Tønde, medens Thorum Kirke kun fik 1 $\frac{1}{2}$ Td. Men saa hvilede der paa Gaarden desuden en Herlighedsafgift til Herremanden paa Jungetgaard: 6 Pund Smør, 1 Svin, 1 Skovvogn, 1 Fødenød (3: et Kreatur paa Foder), 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns, 4 Snes Aal samt 4 Mk. og for Gæsteri 6 Sk., og Herremanden havde Herskabsret over Gaardens Fæstere. Men som Fæstere af en Kirkens Gaard var de to Mænd alligevel friere stillet end andre Fæstebønder og mere ansete, ligesom naturligvis ogsaa Gaardens Størrelse hævdede dem over andre Fæstere i Byen. Det kan ikke ses, at Mehlsen Andersen har haft Efterkommere, men til Gengæld har *Niels Andersen* saa mange des flere. I Aaret 1700 blev hans Søn *Morten Nielsen* (Ahnet. 83) gift med *Kirsten Jespersdatter*, en Datter af Thorumbaards nærmeste Nabo *Jesper Jensen* (Ældre Led III), der havde en lille Fæstegaard paa knapt 3 Tdr. Hartkorn (Afgift 3 Tdr. Byg aarlig) under Jungetgaard.

Niels Andersen er rimeligvis død lidt før 1700, og Morten har da overtaget Fæstet efter ham. Morten nævnes iøvrigt kun en enkelt Gang (1706) under den simple Betegnelse: Morten i Thorumgaard. Han og Kirsten fik flere Børn. Deres ældste Søn *Niels* blev 1726 gift med en Fæstegaardmands Datter i Lille Thorum og fik Fæstegaarden med hende. En Datter, *Kirsten*, blev 1727 gift med en Fæstegaardmand Peder Nielsen i Lille Thorum; en anden Datter *Maren* døde 1732 ugift, og endelig havde de Sønnen *Mehlsen*, vistnok deres yngste Barn, født omkring 1709, og opkaldt efter Faderens Farbroder Mehlsen Andersen, der vist først er død ved denne Tid.

Morten Nielsen blev ikke gammel. Han er i hvert Fald død før 1715, altsaa mens Børnene var smaa. Kirsten Jespersdatter har ikke giftet sig igen, men hendes Broder *Jens Jespersen* har først bestyret Gaarden for hende og har derefter selv overtaget Fæstet, idet han blev gift med den afdøde Morten Nielsens Søster *Lisbeth Nielsdatter*. Samtidig synes Kirsten Jespersdatter med sine Børn at være flyttet hjem til sine gamle Forældre i Nabogaarden.

Den afdøde Morten Nielsen havde endnu en Søster, *Anna*, der som ung opholdt sig i Hegelund, men senere i Præstens Anneksgaard i Thorum hos Fæsteren der, *Laurs Pedersen*, der var gift med Jesper Jensens Datter *Anna*. Anneksgaarden var paa godt 10 Tdr. Hartkorn, og Laurs var en meget anset Mand.

2. Mehlsen Mortensen (1709—1786).

(Ahnetavle 41)

Johanne Jensdatter (1718—1799).

MEHLSEN MORTENSEN voksede altsaa op hos Bedsteforældrene i den mindre Gaard ved Siden af Thorumgaard.

Hans Bedstemoder døde 1723, 80 Aar gl., og Bedstefaderen 1734, næsten 93 Aar gammel. Det maa have været et Par ualmindelig kraftige Mennesker.

Kirsten Jespersdatter beholdt efter Forældrenes Død Fæstet og drev det ved Mehlsens Hjælp. Da han var kommen op over de tredive, overtog han selv Gaarden, og vistnok ved

Hjælp af sin Moster Anna, der var gift med Fæsteren i Anneksgaarden, fik han det ordnet saaledes, at han af Anneksgaardens Jorder fik overladt i Fæste for Livstid 3 Tdr. Hartkorn. Præsten gik ind paa til Jorden at give ham en Heste- og Kreaturbesætning, der svarede til den Besætning, han havde i Forvejen i sin Fæstegaard, og som tilhørte Herremanden paa Jungetgaard, og i Fæstebrevet indførtes, at Præst og Herremand hver havde halv Ejendomsret til den samlede Besætning.

Nu raadede Mehlsen Mortensen altsaa over 6 Tdr. Hartkorn; det var et respektabelt Fæste, og det har nok haft sin Betydning, da han gik paa Frieri til en Datter af *Jens Vendelbo* (Ahnet. 85) i Stoubygaard. Forskellige Ting tyder paa, at Mehlsens Moder har været svag og ikke længere har kunnet forestaa Husførelsen. Hun lever stadig i Gaarden hos Sønnen efter dennes Giftermaal, men er vistnok sengeliggende i over 10 Aar. Hun døde 1753, 80 Aar gammel.

Vendelbofamilien i Stoubygaard hørte til de mere ansete. Gaarden var over 9 Tdr. Hartkorn, og Jens Vendelbo var Enefæster. Navnet antyder, at han stammede fra Vendsyssel; det maa antages, at hans Bedstefader var kommen til Salling der oppe fra engang omkring 1625—30, da Adelsmanden *Mogens Eriksen Kaus* samtidig ejede baade *Tidemandsholm* i Taars Sogn, samt *Nibstrup* og *Aas* i Vester Brønderslev Sogn i Vendsyssel og *Jungetgaard* i Salling. Forbindelsen mellem Jungetgaard og Gaardene i Vendsyssel ophørte 1634, da Jungetgaard blev købt af *Hans Bille*, hvis Efterkommere ejede den til 1751. Jens Vendelbo selv var født ca. 1680. Han havde en Broder, Niels, i Grætrup, der var født 1675; men for Resten var der paa den Tid flere „Vendelboer“ paa Jungetgaards Gods, hvoraf i det mindste nogle nok var af samme Slægt. Det kan bemærkes, at det sædvanlig var Herskabets mest betroede Folk og personlige Tjenere, der saaledes flyttedes fra det ene af Ejerens Godser til det andet. Anledningen var ofte, at de fulgte Herskabet, naar dette skiftede Opholdssted paa dets forskellige Gaarde. Naar Herskabet efter et længere Ophold paa en Gaard igen rejste, blev enkelte af Tjenerskabet ofte tilbage og groede fast og fik da paa det nye Sted i Reglen Navn efter deres Hjemegn, og dette blev i senere Generationer til Slægtsnavn.

Jens Vendelbo havde en Søn *Jens*, der senere blev Fæster i Stoubygaard, og 5 Døtre. Af disse blev *Johanne*, der vist

var den ældste, gift med *Mehlsen Mortensen*; *Anna* blev gift med Christen Pedersen i Stouby; *Maren* blev gift med Jens Simonsen i Slejtrup, og *Mette* blev gift med Christen Pedersen i Mogenstrup. Den sidste, *Karen*, synes at være død ugift.

Jens Vendelbo døde 1744. Hans Enke giftede sig igen med en Niels Jensen, skønt hun vistnok maa have været oppe i Aarene. Børn kom der i hvert Fald ikke i dette Ægteskab, og der gik ikke mange Aar, inden hun døde. Hvad hun hed, vides ikke. Jens Vendelbos Søn Jens fik Stoubygaard i Fæste, og Stiffaderen gik paa Aftægt hos ham; han døde 1776.

Mehlsen og Johanne er vist bleven gift 1741. Deres Børn var:

Maren	* 1742,
Jens	* 1743,
Iver	* 1748,
Kirsten	* 1748,
Jesper	* 1757 og
Anna	* 1761.

I Mehlsens Tid skiftede Herskabet, saavel Præst som Herremand, flere Gange. Det var i de 45 Aar, Mehlsen boede som Fæster i Gaarden, i Regelen trange Tider. Først henimod Slutningen af Perioden kom der nogen egentlig Opgang, men der ses ikke andet, end at Mehlsen har klaret sig jævnt godt. Børnene voksede efterhaanden til og blev forsørgede. *Maren* blev gift med Gaardmand Jeppe Kjærgaard i Møgelthorum, men døde efter faa Aars Ægteskab. *Jens* kom som ganske ung til Præstegaarden og forfremmedes tidlig til Avlskarl. Han forblev i Præstegaarden til han var 50 Aar gammel, men blev saa gift med en Gaardmandsenke i Hinnerup. *Kirsten*, der var opkaldt efter sin Bedstemoder, blev gift med Søren Jensen i Øster Hegnet. *Jesper*, der ikke kunde finde sig i at gaa stavnsbunden derhjemme paa Godset, rømte sin Vej 1781 for at prøve Lykken paa egen Haand ude i den vide Verden. *Iver* og *Anna* gik længst hjemme hos Moderen og hjalp med Gaardens Drift. *Anna* blev 1796 gift med Søren Nielsen Quist i Møgelthorum, men døde et Par Aar efter. Mehlsen Mortensen døde 1786.

Ved Skiftet efter ham kom det til et voldsomt Sammenstød mellem Herremandens Fuldmægtig, Mathias Yde, og Præsten, Søren Jepsen Salling. Søren Salling var Søn af en Gaardmand Jeppe Mathiasen i Harre, og til Trods for at han havde studeret

og var bleven Præst, havde han bevaret en god Del af de gamle Sallingbønders Proceslyst og juridiske Rethaveri. Mathias Yde, der paa Herremandens Vegne holdt Skifteret i Dødsboet, vilde uden videre følge den sædvanlige Praxis og overdrage Fæstegaard og Besætning til Enken, hvis hun ønskede at blive ved Fæstet; men Præsten mødte med Afskrift af Fæstebrevet for den Del af Fæstet, som tilhørte Anneksgaarden, og deri stod, at Fæsteforholdet ophørte ved Mandens Død. Præsten forlangte derfor, at Besætningen paa Gaarden skulde deles i to skønsmæssigt lige værdifulde Parter, og saa skulde der kastes Lod om, hvilken af Parterne der skulde tilhøre Præsten, og denne Part forlangte han udleveret, ligesom han erklærede, at Enken ikke længere maatte beholde Anneksgaardens Jord. Mathias Yde gjorde Indsigelse, men Præsten busede løs og sagde, at Fuldmægtigen maatte være taabelig, siden han vilde indlade sig paa at krænke gejstlig Ret. Præsten skulde nok lære ham noget a:det.

Mathias Yde maatte da indskrænke sig til at lade hele Boet vurdere og fra den samlede Sum at trække Halvdelen af Besætningens Værdi, hvorefter han til Enken overdrog den Del af Fæstet med Besætning, som hørte under Jungetgaard.

Hele Besætningen bestod iøvrigt kun af 4 Heste, 4 Køer og 2 Stude, vurderet til ialt 61 Rdl. 5 Mk., hvoraf Præstens Halvdel altsaa var 30 Rdl. 5 Mk. 8 Sk.

Det ser mærkeligt ud, at det her er Herremandens Fuldmægtig, der optræder mest humant og taler Enkens Sag overfor Præsten, og det endda i et Tilfælde, hvor Enkens Søn er i en betroet Tjeneste hos Præsten. Mulig har den gode Magister Søren Salling her kun grebet en Lejlighed til at komme paa tværs af Fuldmægtigen og sætte denne Stolen for Døren. Det kan ikke ses, om Præsten virkelig har taget Anneksjorden og sin Halvdel af Besætningen fra Enken, men sandsynligvis har hun faaet Lov at beholde det hele. Et Par Aar efter (1788) er nemlig de tre Tdr. Hartkorn endnu ikke lagt tilbage til Anneksgaarden. Johanne Jensdatter sad i hvert Fald med Fæstegaarden under Jungetgaard saa sent som i 1794. Et Aars Tid efter blev den solgt til Selveje til en Anders Espersen. Johanne Jensdatter var da flyttet til Hinnerup til sin Søn; men hendes sidste Aar blev sørgelige; hendes Forstand slukkedes, og hun maatte tages under offentlig Forsorg. 1799 døde hun, 81 Aar gammel.

V. Morsing-Linien.

1. Lund.

PAA MORSØS SYDLIGSTE SPIDS laa en af Middelalderens stolte Ridderborge. Nu minder kun den høje Slotsbanke om fordums Herlighed. For 100 Aar siden var Lund endnu en betydelig Herregaard, men nu er dens Jorder splittet i en Mængde større og mindre Gaarde, hvoraf en Del har taget Navn efter det gamle Herresæde: *Nylund, Nørlund, Marielund, Kathrine-lund, Peterslund*, og paa Herregaardens oprindelige Plads — eller rettere nær derved — ligger nu *Gammellund*.

Kunde man følge Gaardens Historie tilbage til dens Oprindelse, vilde man havne i Oldtiden; men vi maa nøjes med at gaa ud fra Middelalderen. En stor Del af Mors, hele Jegindø og Dele af Thy og Thyholm er bleven behersket fra Lund, og Gaardens Velmagtsdage strakte sig helt ned i det 18. Aarhundrede, da der foruden Gaardens egne vidtstrakte Jorder hørte over 400 Tdr. Hartkorn Fæstegods ind under den, og dens Ejere raadede over Hundreder af Bønders Ve og Vel.

Og Gaarden havde en interessant Historie at se tilbage paa, og der fortaltes Sagn om fordums Ejeres Bedrifter, — særlig maaske om Ridderen Johan Skarpenberg, en Dattersøn af Niels Bugge paa Hald.

Skarpenbergerne kom herind fra Meklenborg og Pommern i Følge med Valdemar Atterdag, da han efter Niels Ebbesens Daad kom tilbage fra Tyskland for at blive Danmarks Konge. Det var selvraadige, uregerlige og voldsomme Mænd af gammel nordtysk Adel, men dygtige og foretagsomme var de. En af dem var nogle Aar tidligere gaaet i den svenske Konge Magnus Smeks Tjeneste og var bleven hans Høvidsmand paa Slottet Bahus. Men det synes, at han — Gotskalk Skarpenberg hed

han — har været Kongen for voldsom. Gotskalk beskyldtes for Overgreb og Voldshandlinger, Plyndring af Hansestædernes Købmænd m. m. Om det var derfor han forlod Sverrig, vides ikke; men han kom i hvert Fald til Danmark. Han var bleven gift med en Datter af den mægtige Niels Bugge paa Hald, og da Bugge havde meget Gods i Salling og paa Mors (bl. a. Spøttrup og Lund), fik Gotskalk Hjemsted her.

Det var i de Tider, da der i Folkevisen blev sunget:

„Der er saa mange i Dannemark, der alle vil Herre være“.

De mægtige Herremænd vilde ikke bøje sig for Kongen; de var ofte lige saa stærke som han. Niels Bugge havde sammen med Niels Ebbesen trodset den kullede Greve, og han var ikke mere føjelig overfor Valdemar Atterdag. Kongen maatte med en Hær belejre Hald, men tage Borgen kunde han ikke og maatte drage derfra med uforrettet Sag. Nogle Borgere i Middelfart gjorde Kongen den Tjeneste at slaa Niels Bugge ihjel, da han paa Hjemrejse fra et Forligsmøde med Kongen kom igennem denne By; men Svigersønnen Gotskalk Skarpenberg blev nu næsten lige saa haard at have med at gøre. Sammen med flere andre jydsk Herremænd indgik han Forbund med de holstenske Grever mod Valdemar og denne blev nødt til delvis at bøje sig og forhandle sig til Rette med dem. Gotskalk blev Kongens Høvidsmand paa Høneborg (Hindborg) og synes paa sine gamle Dage at være bleven lidt mere skikkelig. Han havde rimeligvis faaet tiltvunget sig saa mange Fordele og saa stor Uafhængighed, at han kunde være tilfreds.

Naar Fanden bliver gammel, gaar han i Kloster. I Kongens Dødsaar 1375 var der et stort Møde i Lyby Kirke. Ridere og Prælater viden om fra var kommen til Stede. Nød, Ulykker og Elendighed trykkede Landet, og de gejstlige fremstillede alt dette onde som Guds Straf over Folket, fordi det ikke agtede Kirken. Hele Forsamlingen og Gotskalk med, aflagde da det højtidelige Løfte, at de herefter vilde beflitte sig paa alt godt, ære og agte Kirken og fremme dens Vel.

Sønnen Johan Skarpenberg blev særlig knyttet til Lund paa Mors.

Hald var bleven solgt til Dronning Margrethe og Spøttrup solgte Johan til Viborg Bispestol, men til Gengæld synes Besiddelserne paa Mors at være bleven udvidede; her ejede

Johan ogsaa Højris, som han dog senere solgte til Bispen i Børglum.

Johan synes ikke at have været mindre egenraadig og voldsom end Faderen. Dennes Løfte i Lyby Kirke har han næppe følt sig forpligtet af. I Aaret 1405 blev han af Kannikerne i Ribe lyst i Kirkens Band for Overgreb mod Munkene i Løgum Kloster. I øvrigt synes han at have staaet sig godt med Dronning Margrethe og at have været hende en god Tjener. Han var hendes Lensmand paa Skive Slot og havde saaledes alle 4 Salling Herreder under sig, vist det samme Embede, som Faderen havde haft som Høvidsmand paa Høneborg. Han fulgte hende under et Besøg hos den gottorpske Hertugfamilie, der var hende fjendtligsindet, og her fik han Lejlighed til at redde sin Dronning, idet han opdagede et planlagt Attentat mod hende og hindrede dets Udførelse. Det var Hertuginde, der havde haft til Hensigt at bemægtige sig Dronningens Person og indespærre hende for at aftvinge hende vidtgaaende Indrømmelser i den Strid, der herskede mellem Kronen og Hertugfamilien om dennes Rettigheder.

Efter Dronning Margretes Død var han i hendes Efterfølger, Erik af Pommerns Tjeneste, men kom her som Anfører for 10,000 Mand, der var sendt mod Friserne, rent galt af Sted. Han blev slaaet og taget til Fange og maatte løskøbe sig af Fangenskabet med 10,000 Mark lødigt Sølv. Dette Uheld tømte svært ud i hans Rigdomme og forringede maaske ogsaa hans Anseelse.

Sagnet fortæller, at han kom i Strid med en anden kongelig Lensmand, Peder Pykstrud, der havde krænkede en af hans kvindelige undergivne. Johan klagede til Kongen, og da denne ikke gjorde noget eller, — i hvert Fald efter Johans Mening — ikke nok ved den Sag, tog han selv Affære. Han stormede og nedbrændte Peder Pykstruds Borg og slog ham selv ihjel. En saadan Daad kom ham vel i de Tider ingenlunde til Skade paa hans gode Navn og Rygte, tvertimod; men det var en dyr Historie. Det var en af Kongens Lensborge, han havde brændt, og ved at tage sig selv til Rette havde han gjort Indgreb i Kongens Myndighed. Johan maatte for at sone sin Brøde afstaa sit Gods til Kongen, og saaledes blev Lund Kronens Ejendom og var det herefter i 200 Aar. — Under Herrer som de to Skarpenberger, Fader og Søn, har Forholdene for Bønderne næppe

været helt gode, hvadenten disse saa var Fæstere eller Selvejere. Mellem de store var det en Lovløshedens Tid, hvor Retten sad i Spydtagen, og — som Herre, saa Tjener — de smaa abede de store efter, saa godt de kunde, saa Næveretten ofte sad i Højsædet. Det var da ikke godt at være den svage Part; derfor opgav mange Bønder deres frie Selvejersstilling og søgte Beskyttelse ved at give sig ind under en eller anden Stormand, som kunde værne dem. Dette skete dog langt mindre hyppigt i Jylland end paa Øerne. Saa vidt vi kan skønne, har de jyske Bønder holdt sig stive saa længe som muligt, selv om de høje Herrer, baade verdslige og gejstlige, pressede dem for at faa Midler til at leve højt for. Paa Mors synes Forholdene under de første kongelige Lensmænd paa Lund ikke at have bedret sig; men det var jo for Resten lige galt over alt, og Resultatet blev, at Bønderne rejste sig til Oprør mod deres Herrer over hele Nordjylland.

Morsingboerne vandt imidlertid ikke Berømmelse i dette Felttog; de lod sig forlede til at svigte den fælles Sag og vende hjem til deres Kødgryder, da Herrerne lovede dem bedre Kaar. De maatte senere døje den Tort, at det i Folkevisen kom til at hedde:

„Først saa rendte de Morsingboer“.

Uden Tvivl har det dog i Længden været en Fordel for Bønderne under Lund, at de var bleven Kongens Bønder. Naar den kongelige Lensmand, som bestyrede Godset, var nogenlunde human, var Kaarene under Kronen som Regel bedre og Bøndernes Stilling friere end under private Godsejere, og de var ikke saa udsatte for Vilkaarlighed.

Saadanne var altsaa Forholdene, hvorunder Forfædrene paa Mors levede ned gennem Tiderne til ca. 1650. Før dette Tidspunkt maa vi tage dem alle under eet, men fra Midten af det 17. Aarhundrede kan vi begynde at følge de enkelte Slægter.

Begyndelsen af Christian den Fjerdes Regeringstid betegner et Højdepunkt i økonomisk og kulturel Udvikling her i Landet. Aarene omkring 1600 kendetegnes ved, at ikke blot Adelen, men ogsaa Bønderne sled Silke. Men 50 Aar efter var denne Herlighed slaaet om til sin Modsætning, og Grunden hertil var ikke alene Christian den Fjerdes ulykkelige Krige, men ogsaa det, at det meste af Europa, og da navnlig Tyskland, var bleven

hærges i Bund og Grund af Krige, og saa havde Danmark endda det værste tilbage, Svenskekrigen 1659—60, der bragte Landet i en Nødstilstand, der varede i 150 Aar.

Allerede ved Christian den Fjerdes Død var Kronen i en bundløs Gæld. Kreditorerne var for en stor Del Krigsleverandører, og da særlig det store Firma Marselis i Amsterdam og Hamborg, der ikke alene havde leveret Kongen Krigsskibe, Kanoner og andre Vaaben, men ogsaa havde laant ham Penge. I 1651 maatte Christians Efterfølger, Frederik den Tredie, som Betaling af noget af Gælden afstaa Krongodserne Lund paa Mors og Bustrup i Salling til *Leonhardt Marselis* og hans Svoger og Kompagnon *Berents*, der havde Firmaets Forretning i Hamborg. Derved kom Bønderne i Sydmons ind under disse to Forretningsherrer, hvis Forvaltere kun havde det Formaal at gøre Godset saa indbringende som muligt for Ejerne, og dette gik da ud over Bønderne, særlig i Form af forøget Hoveri. Forholdet mellem de to Kompagnoner ordnedes dog snart saaledes, at Lund blev overdraget til Berents Svigersøn *Poul Klingenberg*, der ogsaa fik Højris, og han og hans Søn *F. C. Klingenberg* havde Godset til 1730.

Lund ligger i Øster Assels Sogn, der helt hørte ind under Herregaarden. En af Gaardene i Byen var imidlertid fra gammel Tid af bleven henlagt til Kirken, saaledes at Fæsteafgiften, 8 Tdr. Byg, skulde anvendes til dennes Vedligeholdelse. Til Kongen skulde kun svares de sædvanlige Herlighedsafgifter: 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns, 3 Sneese Aal og som Afløsning for Kongens Ret til Gæsteri 4 Tdr. Havre.

I Christian den Fjerdes Tid hed Fæsteren *Peder Thomasen* (Ahnet. Ældre Led V). Han var født omkring 1600 og døde 1667.

I Svenskekrigens Tid led Ø. Assels som alle andre Byer under de fremmede Krigeres Hærgen. „Efter Kongens naadigste Behag“ afkortes derfor Peder Thomasens Afgift for Aaret 1661 til 5 Tdr. 5 Skpr., men ellers præsterer han stadig sine 8 Tdr. Byg til Kirken. I 1663 blev hans Datter *Mette* gift med *Jens Madsen*, og denne synes med det samme at have faaet Papirerne paa Gaarden; men i Sogneregnskaberne bliver alt dog ved at gaa i Peder Thomasens Navn lige til hans Død.

Saa snart han er borte, gaar det nedad Bakke i Gaarden. For Aaret 1667 betaler Jens Madsen kun 7 Tdr. Byg, fordi han

ikke *kan* udrede mere, og siden gaar det stadig nedad. Præsten bedyrer, at Jens sidder daarlig i det; han slipper efterhaanden med mindre og mindre: 6, 4, 2 og endelig 1674 med kun 1 Td. Byg. Det følgende Aar dør Jens Madsen, og Enken kan slet intet betale. Kirkeværgerne noterer kun, at hun er yderlig forarmet.

Hvad har nu Grunden til denne Elendighed været? Gaarden regnes til en af de bedste i Byen. Ved Matrikuleringen i 1664 blev den sat til mellem 8 og 9 Tdr. Hartkorn. Peder Thomasen har klaret sine 8 Tdr. Byg lige til sin Død. Jens Madsen maa sikkert ikke have været nogen driftig Person, og maaske har han haft andre Skavanker. Men der var desuden kommen en Tynge paa Landbruget, som ikke havde været kendt før: de nye kongelige Skatter paa Jorden, som indførtes for første Gang nu efter Svenskekrigen. For Skatteligningens Skyld var Hartkornet bleven indført, men det viste sig snart, at denne første Hartkornsansættelse var helt hen i det blaa, og der var mange, der som Jens Madsen helt bukkede under for Skatterne.

Jens Madsens Enke Mette Pedersdatter sad ved Gaarden et Par Aar, men saa maatte hun give op. Der kom en ny Mand, *Poul Pedersen*, sandsynligvis en Broder til hende, der da har overtaget Gaarden, for at den ikke skulde gaa ud af Slægten.

2. Povl Pedersen (1635—1721)

(Ahnetavle: Ældre Led IV).

Bodil Jensdatter (1629?—1713).

NYTAARSDAG 1677 holdt Povl Pedersen Bryllup med Bodil Jensdatter og har rimeligvis fra samme Dato tiltraadt Gaarden. Han har nok faaet Fæstet paa nogenlunde gunstige Vilkaar og har til at begynde med slet ingen Afgift betalt. Der har jo sikkert været meget at bringe paa Fode, ikke alene med Hensyn til Besætning og Drift, men ogsaa med Hensyn til Bygningerne. I 1680 betaler han 1½ Td. Byg og næste Aar 4 Tdr. Præsten afgiver hvert Aar en Erklæring over Gaarden og Bedriftens Tilstand, og derefter synes Afgiften at rette sig. 1683

og 1684 er Poul nede igen paa 3 og 2 Tdr., men fra nu af gaar det opad. 1688 udredede han 5 Tdr. og nogle Aar senere naar han op paa den gamle Afgift, 8 Tdr.

Poul og Bodil var jo ikke helt unge, da de giftede sig; han var næsten 42 og hun — hvis man kan stole paa Aldersangivelsen — 6 Aar ældre. Men dette kan nu næppe passe. De faar 1678 en Datter, som de kalder *Birgitte* og 5 Aar efter, 1683, endnu en Datter, *Maren*. Bodil skulde da have været henved 54 Aar. Sandsynligvis er hun jævnaldrende med Manden, eller maaske endnu yngre.

Birgitte blev 1704 gift med *Christen Nielsen*, der boede ved Sillerslev Øre, hvorfra der var Færgefart over til Ny Mølle i Salling. Christen havde foruden en lille Fæsteejendom Færgemandsbestillingen og var derfor lidt bedre stillet og mere anset end almindelige Fæstebønder. Der vedblev i de følgende Generationer at være nogen Forbindelse mellem Folkene i Kirkens Gaard i Ø. Assels og Færgefolkene, selv efter at Slægtsblodet var blevet lidt tyndt.

Maren gik ugift hjemme hos Forældrene, til de var blevne gamle Folk og trængte til Afløsning. I Aaret 1712 blev hun gift med en *Søren Christensen*, der overtog Fæstet. Aaret efter døde Bodil Jensdatter, medens Poul først døde 1721; han gik da i sit 87. Aar.

3. Søren Christensen (1673—1740)

(Ahnetavle 87).

Maren Povlsdatter (1683—1767).

SØREN OG MAREN fik 7 Børn, hvoraf dog 2 ikke blev ret gamle. De øvrige 5 var:

Peder	* 1713.
Bodil	* 1715.
Christen	* 1719.
Birgitte	* 1722.
Poul	* 1724.

Tiderne var, som vi ved, trange. Det var den store nordiske Krigs Tid; men værst var det dog ikke under selve Krigs-

perioden for Landmændene. Der var i hvert Fald til Tider baade god Afsætning og gode Priser, men saa var der til Gengæld tunge Skatter og ekstraordinære Kontributioner. Efter Krigens Slutning 1720 blev det først efterhaanden rigtig galt. Enevoldsregeringens ukloge Politik overfor Udlandet berøvede os alle vore gamle Afsætningsmarkeder, og navnlig i Tiaaret 1725—1735 faldt Priserne stadig, saa Korn og Kvæg til sidst næsten intet var værd.

For Fæsteren i Kirkens Gaard i Ø. Assels var der dertil sket en mindre behagelig Ændring i Ejendommens Forhold. Under Statens stadige Pengetrang havde man grebet til den Udvej at sælge Kirkerne med deres Tiender og Gaarde. Kirken i Ø. Assels med alt sit Tilbehør var bleven solgt til Ejeren af Lund, saa nu var Søren Christensen Fæster under Herregaarden lige som alle andre. De Fordele, han havde haft af at høre under Kirken, synes at bortfalde efterhaanden, og selv Hoveri, som han før omtrent havde været fri for, maa han nu yde omtrent som de andre Bønder i Byen. I Aaret 1735 kom dertil det strenge Stavnsbaand, der bandt hans Børn, og ved den unge Klingenberges Død 1730 fik han en ny Herre, idet Klingenberges Enke giftede sig med en Oberst *Samitz*. Det var som Regel ikke heldigt at faa en højtstaaende Officer til Herskab. Oftest var disse indvandrede Tyskere, i hvis Hjemstavn Bønderne stod endnu lavere end her og var mere underkuede. De tyske Herre havde ofte ondt ved at forlige sig med den Tanke, at danske Bønder ikke var vornede eller livegne, og Behandlingen af deres undergivne blev ofte derefter. Om Oberst Samitz vides dog intet, hverken ondt eller godt. Han døde 1762, og Aaret efter solgte hans Enke Lund med Gods til *Thomas Lund*, der et Par Aar havde ejet Grinderslevkloster (1761—63), men som netop havde solgt denne Gaard før han købte Lund paa Mors.

Trods alle Genvordighederne holdt Søren Christensen Ploven i Furen, og da han følte sig for svag til ene at klare sig med Gaardens Drift, fik hans ældste Søn *Peder* 1738 Halvpart i Fæstet med Løfte om at faa den anden Halvpart uden Indfæstning efter Faderens Død, der indtraf 2 Aar efter (1740). Peder forpligter sig til at give Moderen Livsophold til hendes Død og skal til Herremanden af den halve Gaard kun yde 1 Td. Byg aarlig foruden Hoveri.

Maren Povlsdatter blev en gammel Kone; hun overlevede endog sin Søn og døde først 1767, 87 $\frac{1}{2}$ Aar gammel.

4. Peder Sørensen (1713—1765)

(Ahnetavle 43).

Kirsten Mikkelsdatter.

PEDER SØRENSENS HUSTRU hed Kirsten Mikkelsdatter. Hun var ikke født i Ø. Assels Sogn, men hvor ellers vides ikke, lige som heller ikke, naar deres Bryllup stod.

Deres Børn var:

Sidsel * 1743.
 Søren * 1746.
 Mikkel * 1749.
 Anna * 1753.

Peder Sørensen har sikkert overtaget Gaarden under meget vanskelige Forhold og maaske mere af sønlig Pligtfølelse overfor Forældrene end af Lyst. Faderen var i sine sidste Leveaar svag; det forudsættes ligefrem i Søren's Fæstebrev, at han snart vil dø, og at Peder da skal forsørge Moderen. Peder har vel haabet paa bedre Tider, men de kom ikke, i hvert Fald ikke saa tidlig, at han kunde faa Gavn af dem, mens han endnu sad ved Gaarden; foreløbig gik det snarere nedad end opad.

Efter 17 Aars Slid og Modgang gav Peder op. Det blev da ordnet saaledes, at hans Broder *Christen*, der var seks Aar yngre end han, overtog Gaarden, og Peder fik da i Stedet for et lille Bolssted i Ø. Assels i Fæste paa ca. 6 Skpr. Hartkorn. Han skulde ingen Fæsteafgift betale af Stedet, men kun gøre en Dags Arbejde hver Uge paa Herregaarden Blistrup i Nabsognet, der ogsaa ejedes af Oberst Samitz.

Hvor elendig Peder Sørensens Stilling har været i de sidste Aar, han havde Gaarden, kan vi faa en Forestilling om ved at læse det Fæstebrev, som blev udstedt til Broderen Christen Sørensen.

Det hedder heri:

„Oberst Samitz bortfæster til Christen Sørensen, nu tjenende paa Blistrup, den Gaard i Ø. Assels, som hans Broder Peder Sørensen iboer, og som formedelst sin slette Tilstand Gaarden sig frasagde og godvilligen oplod til Christen Sørensen“.

Af Betingelserne:

„Rollingshus (o: Stuehus), Lade og Stald lader jeg (Samitz) reparere med Tømmer, Ler og Tag. — Frihed for et Kvartals Afgift. — Foruden 3 Bæster, 2 Køer, 1 liden Studeungnød, 2 smaa Kvier og 2 Spædekalve, som er ved Gaarden, giver jeg ham til Bæster 13 Rdl., 2 Køer, 2 Stude og en dito mindre, samt 4 Faar og 2 Lam og til Sæd 1 Td. Rug, 6 Tdr. Byg og 14 Tdr. Havre, samt til Ædekorn for denne Sommer 2 Tdr. 4 Skpr. Rug og 2 Tdr. 4 Skpr. Byg.

Christen skal iøvrigt ligesom Broderen give i Fæsteafgift aarlig 2 Tdr. Byg og gøre $\frac{1}{2}$ Plovs Hoveri.

Billedet er trist. Forfaldne Bygninger, Besætningen reduceret til 3 Heste, 2 Køer og nogle faa og tarvelige Ungkreaturer (Gaarden er $8\frac{1}{4}$ Td. Hartkorn), og skønt Overdragelsen fandt Sted først i Juni Maaned, synes der endnu ingen Foraarsæd at være lagt, siden Herremanden giver Saasæd. Korn til at leve af, til den nye Høst kommer i Hus, er der heller ikke. Det er ikke saa sært, at Peder Sørensen giver fortabt.

Hvordan han har klaret sig i Bolsstedet, vides ikke, men han har sandsynligvis haft det bedre her end i Gaarden. I 10 Aar kun levede han her og døde da forholdsvis ung 1765, kun 52 Aar gammel.

For Børnene har Flytningen fra Gaarden naturligvis haft til Følge, at de alle maatte ud at tjene. Efter Faderens Død synes Sønnen *Soren* at have været hjemme og drevet den lille Ejendom for Moderen i nogle Aar og saa selv at have overtaget den.

Naar Kirsten Mikkelsdatter er død, findes ikke optegnet i Ø. Assels Kirkebog.

5. Søren Pedersen (1746—1800)

(Ahnetavle 21).

Maren Christensdatter Rojsen (1750—1825).

ENGANG I EFTERAARET 1774 blev Søren Pedersen trolovet med Maren Christensdatter og 14 Dage efter holdt de Bryllup. Det første Par Aar boede de i Hjemmet i Øster Assels, men 1776 fik Søren sin Svigerfaders Gaard i Sillerslev i Fæste. Denne — *Christen Pedersen Rojsen* hed han (Ahnet. 45) — kunde ikke klare sig længere, skønt han langt fra var nogen gammel og aflægs Mand. Søren Pedersens Fæstebrev paa Gaarden lyder saaledes:

„Kiendes jeg underskrevne Thomas Thomasen Lund til Lund, Kgl. M. Cammerraad, og hermed vitterliggiør, at have stæd og fæst, ligesom jeg hermed stæder og fæster en mit Gods tilhørende Mandskab, navnlig Søren Pedersen, en Gaard i Øster Assels, Sillerslef Bye, som Christen Pedersen Roysen sidst beboede og formedelst Armod og Kongl. paa dragende Skatters Restancer sig samme Gaard øde efterlod. Benævnte Gaards Hartkorn er efter nye Landmaalings Matricul 4 Tdr. 5 Skpr. 1 $\frac{1}{2}$ Alb., hvilken Gaard Søren Pedersen sin Livstid skal beholde paa følgende Conditioner: 1) lader jeg ham saavel Indhuset (o: Stuehuset) som Laden og Stalden reparere. — 2) giver jeg ham Creaturer til Besætning (til dette, som i Gaarden forefindes) 2 Bæster, 7—8 Aar gamle, — 3) giver jeg ham 1 Ko og 2de Studeungnøder. — 4) giver jeg ham til Gaards Redskab Penge 70 Rdlr. — 5) giver jeg ham Tiendefrihed til Udgang af Aaret 1776, samt for Skatter Frihed i Aaret 1777. — 6) for de ordinære Kongl. Skatter nyder han Frihed til Oktober Maa-neds Begyndelse 1777, mens fra Dato at svare den befalede Extraskat af sig og sine, og 7) befries Fæsteren for Hoveris Svarelse her til Gaarden til Foraarets Begyndelse 1777. Herimod haver Fæsteren Søren Pedersen, naar bemeldte Friheds Tider er expirerede, at svare af ovennævnte sit fæstende Hartkorn alle nuværende Kongl. ordinære og extraordinære Skatter og Paabuder, og hvad herefter allernaadigst paabuden vorder, samt og den befalende Extraskat, alt til sine rette Tider og Terminer. — 2) forretter han her til Lund Gaard $\frac{1}{3}$ Plovs Arbejde i alle Dele, naar han

derom tilsiges, lige med andre hans Bys Beboere, samt betaler mig aarlig til hver Martinij Dag Landgilde Byg 1 Td. 4 Skpr. Desuden holder Fæsteren Gaardens Bygninger i forsvarlig Stand og Avlingen i fuld Drift, ej bortlejer noget af dens Jorder eller tilstæder, at noget deraf bortkommer, saa og have sin til Gaarden fuldkommen Besætning. — I øvrigt holder sig Kongl. Majst. Lov og Forordning efterrettelig o. s. v.

Lund, den 1. Maj 1776.

Th. Lund.

At Christen Pedersen Rojsen ikke havde kunnet klare sig i Gaarden, behøver ikke at være noget Bevis for, at han har været uduelig; men paa den anden Side er det ogsaa vanskeligt at tro, at han har hørt til de meget driftige; det var nemlig ikke den første Gaard, han kom fra paa denne uheldige Maade. Han var bleven gift omkring 1745 og havde faaet en Fæstegaard i *Emb* i Blistrup Sogn, som han maatte forlade omkring 1760, da Restancerne var vokset ham over Hovedet. Han fik da af Herskabet et lille Hus i Sillerslev at bo i, indtil han ved Fæsteledighed fik Gaarden sammesteds, som han nu forlod. Hans Kone hed *Maren Pedersdatter*, og hans Børn, der alle var født i *Emb*, var for det første 3 Døtre, alle med Navnet *Maren*, saa en Datter *Margrethe*, og endelig en Søn *Jens*. Den *Maren*, der blev gift med Søren Pedersen, var i Alder den mellemste (født 1750). Den ældste *Maren* og Sønnen *Jens* døde som voksne, begge ugifte. Den yngste *Maren* og *Margrethe* blev begge gift paa Egnen. Christen Rojsen døde 1779.

Rojsenslægten var gammel paa Egnen. Ved 1700 finder vi Hovedstammen i en Fæstegaard i Ø. Assels paa 6 Tdr. 5 Skpr. Hartkorn. Christen Rojsens Fader, *Peder Jensen Rojsen* (Ahnsl. 91), fik Gaarden 1708. Hans Kone hed ogsaa *Maren Pedersdatter*. De havde en halv Snes Børn, hvoraf de fleste blev bosat i Fæstegaarde i Egnen, saa Slægten var meget udbredt. Peder Rojsen sad ved sin Gaard til 1752; han var da 70 Aar gammel og kunde ikke længere blive ved den. Han efterlod den i en sørgelig Forfatning, næsten øde i enhver Henseende, og ingen af hans mange Børn kom til at tage den i Arv. Peder levede endnu i 4 Aar; han døde 1756, 74 Aar gl.

Under Herregaardene i Salling var Bøndernes økonomiske Stilling i Stavnsbaandstiden ikke gode; men under Herregaardene

paa Mors var de dog endnu værre. Under Lund synes det næsten at være Regelen, enten at Bønderne gaar fra Gaardene af Armod eller ved deres Død efterlader dem i en sørgelig Forfatning. Man forstaar derfor ogsaa, hvilke uhyre Vanskeligheder en Godsejer ofte var stillet overfor. Han maatte betale den afgaaede Fæsters resterende kgl. Skatter, foruden at han i Regelen selv mistede flere Aars resterende Landgilde af den øde Gaard. Dertil maatte han ofre ikke saa lidt paa Gaarden, inden en ny Fæster kunde sættes i den, og han maatte forsyne denne med Besætning, Inventar og Korn, for saa maaske efter nogle Aars Forløb at faa Gaarden fæsteledig igen i ødelagt Tilstand. Havde en Godsejer altfor mange Tilfælde af den Slags, kunde det komme til at se galt nok ud for ham. Det er da ogsaa fra den Tid det fortælles, at en Storkøbmand, der var bleven Ejer af en Del Bøndergods, i Fortvivelse tilbød sin Gaardskarl gratis Selvejerskøde paa lige saa mange Fæstegaarde, som han vilde overtage, og oven i Købet en Rulle Skraatobak for hver Gaard, han vilde skille ham af med.

Værre var det næsten, at Godsejeren ofte maatte baade tigge og true en Karl til at tage en Gaard i Fæste, naar den var altfor slemt ude af Drift eller havde et daarligt Ry paa sig; for Overtroen var stor, og enkelte Gaarde ansaas for Ulykkesgaarde. Om nu Søren Pedersen har maattet halvt trues og tvinges til at tage Svigerfaderens Gaard, eller om han med Glæde har taget imod den og har faaet den, fordi Herskabet havde særlig Tillid til ham, kan ikke vides; det sidste er dog mest sandsynligt, naar man ser paa den betydelige Hjælp, Herremanden ydede ham ved Overtagelsen.

Søren Pedersen og Maren Christensdatter fik en halv Snes Børn, hvoraf dog hveranden døde som smaa, saa de kun beholdt 5 i Live. Det var:

Kirsten	* 1774,
Peder	* 1778,
Jens	* 1781,
Else	* 1784 og
Birthe	* 1787.

I Søren Pedersens Tid faldt de store Reformer. Først kom Udskiftningen af Fællesskabet, ved hvilken Lejlighed hans Fæstegaard forøgedes med Jord til næsten 2 Tdr. Hartkorn, saa den

derefter var paa 6 $\frac{1}{2}$ Td. Ved den dermed følgende nye Akkord med Herremanden blev hans aarlige Afgift sat til $\frac{1}{2}$ Td. Korn af hver Slags samt 1 Rdl. 2 Mk. i Penge og $\frac{1}{2}$ Plovs Hoveri.

Endelig kom Stavnsbaandets Løsning 1788, hvorved Sønnen blev fri, dog først med Virkning fra Aaret 1800.

Herskabet kom til at skifte en Del i Sørenns Tid. De store Reformere satte jo Fart i Spekulationen og Handelen med Herregaarde. Thomas Lund døde 1777 og Aaret efter solgte hans Enke Lund med Gods til to Herrer, *Meulengracht* og *Aschanius*, af hvilke den sidste blev Eneejer deraf 1784, men døde saa 1788. Hans Enke sad saa med Gaarden til 1794, da hun solgte den til to Mænd, som havde til Hensigt at bortsælge Bøndergodset, altsaa en ren Spekulationshandel. Af de to Mænd var den ene Godsejer *Leth* til Eskjær i Salling.

For Søren Pedersen havde dette sidste Salg ingen Betydning, for saa vidt som han forinden havde opgivet sin Fæstegaard i Sillerslev og var flyttet til Øster Assels. Han havde sikkert ikke spundet Silke som Fæster, og hans Kaar paa de gamle Dage har vist været smaa. Børnene var spredt i Tjeneste paa forskellige Kanter; ingen af Sønnenne havde overtaget Fødegarden. Den ældste Datter *Kirsten* tjente hos Fruen paa Lund; for hende fik Ejerskiftet sikkert mest at betyde, idet det gav Anledning til at hun kom til Salling.

Sikkert nok er hun fra Lund kommen i Tjeneste hos Leths paa Eskjær, hvorunder dengang Øster Hegnet i Thise Sogn hørte, og en halv Snes Aar senere finder vi hende gift med *Mehlsen Sorensen*, der 1809 købte Hegnet til Selveje.

Hendes Fader *Soren Pedersen* døde i Øster Assels i Aaret 1800, men Moderen *Maren Rojsen*, som hun ofte kaldes, døde først 1825, 76 Aar gl. Hun levede sine sidste Aar i meget trange Kaar som Almissem i Ø. Assels.

VI. Søren Jensen (Dølby)

(Ahnetavle 15)

og hans Efterkommere.

1. Gamle Cort Jørgensen († ca. 1690)

(Ahnetafle: Ældre Led I).

ØSTER DØLBY bestod for halvtredie Hundrede Aar siden af 3 Gaarde og 3 Husmandssteder, de sidste hvert med omtrent 1 Skp. Hartkorn. Den lille By var tæt sammenbygget; til den regnedes ogsaa Rud Mølle.

Den største af Gaardene, der var paa 5 Tdr. 3 Fdkr. Hartkorn, samt de to af Husmandsstederne hørte under Krabbesholm. Paa Gaarden boede Fæsterne Christen Cortsen og Jens Jensen og i det ene af Husmandsstederne boede Christens meget gamle Fader *Cort Jørgensen*.

Hvad Cort havde været i sine Manddomsdage, kan ikke bestemt siges. Maaske havde han været Fæster paa Gaarden før Sønnen og havde paa sine gamle Dage faaet Stedet som en Slags Aftægt. Da gamle Cort var død, og Christen Cortsen afstod sit Fæste til en Søn, flyttede i hvert Fald han ind i Stedet og levede der som paa Aftægt, saa det er muligt nok, at det samme var foregaaet, da han i sin Tid tiltraadte Gaarden, men man skulde da have ventet at finde Cort paa en Fortegnelse over Fæsterne i Dølby for Aaret 1657, og der findes han ikke.

Der er andet, der tyder paa, at Cort har været Smed. Foruden Sønnen *Christen* i Fæstegaarden, der ofte kaldes Christen Smed, havde han nemlig en anden Søn *Mads*, der omkring 1680 var Smed i Dølby, og en Datter *Anna*, der var gift med *Hans Smed* i Hindborg. Men han kunde for den Sags Skyld jo godt tillige have været Gaardfæster. Begge Dele forenedes meget ofte. Foruden de ovennævnte Børn havde han en aldrende Datter *Kirsten*, som holdt Hus for ham. Hun havde vistnok ikke været gift.

Gamle Cort maa have oplevet meget. Han var født omkring Aar 1600. Hans Barndom og Ungdom faldt i den økonomisk glimrende Tid i Begyndelsen af Christian den Fjerdes Regering, da Bønderne sled Silke omkap med Adelen. I hans Barndom førte Kongen Kalmarkrigen, om hvis Bedrifter Drengen sikkert har hørt eventyrlige Frasagn. Men saa kom Trediveaarskrigen i Tyskland, som Danmark blev draget ind i, og som endte med, at Wallenstein 1629 med sine Horder oversvømmede Jylland og skændte og brændte saa langt han naaede, udskrev alt gammelt Sølvtøj og drev Hjorde af Kvæg mod Syd.

Corts Børn er fødte i Aarene 1639—56. Ogsaa i denne Periode hærgedes Jylland under Svenskekrigen 1643—45. To Gange i disse Aar hjemstørgtes Salling af plyndrende svenske Tropper, og knapt var Landet kommet lidt paa Fode igen, før en ny Svenskekrig 1658—60 igen, værre næsten end tidligere, hærgede Jylland og bragte alle i den yderste Armod. Ja selv paa sine gamle Dage oplevede Cort den femte Krig, den skaanske Krig 1675—79, men denne Gang blev Jylland forskaanet for fjendtlig Indrykning. Krigen førtes mest til Sø og i Skaane, men Slagene var blodigere end nogen Sinde, og de faldnes Tal efter Forholdene uhyre stort. Ved Lund faldt ikke mindre end 8000 Mand paa dansk Side, og ved Landskrona ca. 5000.

Kom Fjenden end ikke paany, saa mærkedes Udskrivningen baade af Mandskab, Levnedsmidler og Penge.

Hvor stærkt alle disse Forhold og Begivenheder havde berørt Cort Jørgensen og hans Familie, vides ikke, men underligt skulde det være, om han i sit lange Liv altid skulde være gaet Ram forbi.

En Begivenhed, som i det lange Løb fik endnu mere at betyde end Krigsbegivenhederne, var Enevældens Indførelse 1660. Det er ikke godt at vide, med hvor stor Interesse Cort og hans ligestillede har modtaget Efterretningen herom. Muligvis har de hilst Forandringen med Glæde, for deres politiske Sans kan let dengang have været meget større, end vi nu er tilbøjelige til at forestille os. Vi har et godt Bevis paa, hvor stærkt en offentlig Sag i Corts Manddomstid kunde optage Sindene, i den Strid om Præstevalget i Hem-Hindborg-Dølby Sogne 1643, som fuldstændig satte hele Pastoratet paa den anden Ende, en Bevægelse, som Cort rimeligvis har været optaget af lige saa stærkt som de

andre af Sognets Beboere. Hvad Enevældens Indførelse vilde faa at betyde, og hvilke Byrder, den kom til at lægge paa Bønderne allerede i Corts Tid, har de dog næppe haft nogen Anelse om. Før 1660 havde Adelen og dens Fæstere været fri for at svare Skat. Nu blev al Jord for første Gang matrikuleret og sat i Hartkorn, og snart kom Jorden, det vil sige Bønderne, til at bære næsten alle Statens Byrder. Det var for Alvor at komme fra Asken og i Ilden.

Naar Cort døde, vides ikke bestemt; men det maa have været omkring 1690. Hans Hustru ved vi ikke Navn paa.

2. Christen Cortsen (1639—1715)

(Ahnetavle 65).

Anne Nielsdatter (1634—1716).

SØNNEN CHRISTEN maa have overtaget Fæstegaarden kort efter 1660. Han og hans Medfæster Jens Jensen skulde aariig i Landgilde af den udrede 1 Ørte*) Rug, 3 Ørte Byg, 2 Ørte Havre, 1 Svin, 1 Skovvogn, 1 Fødenød, 1 Faar, 1 Gaas, 2 Høns, 4 Snese Aal og 30 Skilling i Gæsteri; hver af dem skulde svare Halvdelen. Det var den gamle uforanderlige Jordebogsafgift, som Herremanden ikke kunde forhøje; men hertil kom jo nu snart de nye kongelige Skatter, og de var ikke faste, men paa-lignedes Hartkornet efter Rigets Behov. De var i Christen Cortsens Tid ca. 1½ Rigsdaler pr. Tønde Hartkorn.

Christen Cortsen var gift med en *Anne Nielsdatter*, og de fik flere Børn. Der sker her det ejendommelige og for den Tid usædvanlige, at disse Børn bliver betegnet ved Faderens Efternavn, men det ligger sikkert i, at Navnet Cortsen var saa sjældent, at det egnede sig særlig godt som Kendingsnavn. Vi ved lidt Besked med flere af disse Børn. Sønnen *Niels* Cortsen fik Faderens Fæstegaard omkring 1710, og Faderen flytter da som før omtalt ind i Husmandsstedet, hvor den gamle Cort havde boet. En anden Søn, *Simon* Cortsen, fik i Fæste det andet Husmandssted i Ø. Dølby, som tilhørte Krabbesholm. Han fik

*) 1 Ørte var 10 Skæpper Rug, 12 Skæpper Byg og 20 Skæpper Havre.

sin Kone fra Vinde og fik en stor Børneflokk. En af Christens Døtre, *Else*, blev gift med *Peder Jensen* i Lund ved Skive. Samme Peder var vist ogsaa født i Vinde. *En anden Datter*, der var til Huse hos Broderen Simon og vist var ugift, døde 1716, 44 Aar gammel.

3. Anna Christensdatter (Cortsdatter)

(1665—1734)

(Ahnetafle 32).

ENDELIG HAVDE CHRISTEN CORTSEN en Datter *Anna*, det af Børnene, vi mest interesserer os for, men ved mindst om.

Hun havde en Søn, *Søren*, men hvor hun har boet, da han blev født, og hvem der var hans Fader, har ikke kunnet udfindes. Han er ikke født i Dølby Sogn. Mølleren i Rud Mølle havde et lille Hus, som han sædvanlig havde udlejet til enlige Kvinder, Væversker, Syersker, gamle Enker eller lignende. I dette Hus finder vi Anna Cortsdatter boende 1724, da Søren allerede var voksen. Han var født ca. 1703.

Dølby Kirkebog har under Aar 1733 en Notits saalydende:

„Dⁿ Exaudi copuleret *Søren Jensen*. sc. Anna Cortsdatters Søn, da og tilsidst i Tjeneste hos Præsten i Breum, til Maren Holmgaards Datter *Anna*, da tjenende i Dølbygaard, efter foregaaende Trolovelse, da Forløfte blev tagen af Niels Cortsen og Jens Lakarl af Øster Dølby paa hans Side, og af hendes Søstres Mænd i Nannerup og Øster Lyby paa hendes Side“.

Maren Holmgaards Datter, Anna, var, som vi let kan slutte os til, fra Holmgaard i Trustrup. Andetsteds fra ved vi, at hun havde tjent i flere Aar hos Sørenns Morbroder Niels Cortsen, medens hendes Søster Maren tjente i Dølbygaard. Da Maren blev gift, fik Anna hendes Plads der. Sandsynligvis er Søren bleven Kæreste med hende, mens hun tjente hos Niels Cortsen.

Søren Jensen har ikke giftet sig, før han havde et Hjem til Rede. Paa en af de 6 Gaarde i Jebjerg, der hørte under Grinderslevkloster, sad der en Fæster Christen Thorsen, der var mellem 50 og 60 Aar, altsaa ingen gammel Mand. Christen!

havde kun Halvparten af Gaarden, der var paa 7 Tdr. 6 Skpr. Hartkorn. Søren Jensen fik hans Part i Fæste, men Christen Thorsen boede hos ham og døde først 1747, da han var over 70.

Grinderslevkloster ejedes dengang af en gammel Jomfru Birgitte Arenfeldt. At hun ofte er kommen hos Præstens i Breum, er ganske naturligt. Hun har da haft god Lejlighed til at høre om Søren og lære ham at kende, og han har sikkert af Præsten faaet et saa godt Skudsmaal, at hun gerne ved Lejlighed har villet have ham anbragt paa en af hendes Fæstegaarde. Muligt er det jo ogsaa, at Sørens Mor, Anna Cortsdatter, og hendes Mand, Sørens Fader, har været Fæstefolk et Steds under Grinderslevkloster, og at Søren saaledes paa en Maade hørte hende til. Hvordan det nu end forholder sig, saa fik som sagt Søren Jensen Fæstegaarden i Jebjerg og her sad han til sin Død.

Svigermoderen, Maren Holmgaard, der næsten var halvfems, flyttede med Datteren til Jebjerg, men døde et halvt Aars Tid efter, og da Søren og Anna kort efter fik en Datter, blev denne — som Skik var — opkaldt efter Bedstemoderen. I Kirkebogen staar Mette, men dette er aabenbart en Fejl, Præsten har begaaet ved Indførelsen, for Datteren blev deres eneste Barn og kaldes sidenhen stadig Maren. Et Par Aar efter kom der ganske vist en Søn, som blev kaldt Jens efter Sørens Fader, men Drengen blev kun et Par Dage gammel.

Søren var 30 Aar gammel, da han blev gift, men Anna var over 40, saa der kunde ikke være Udsigt til nogen stor Børneflokk. Hun døde 1761, næsten 70 Aar gammel, og Søren Jensen, der nu var nær de 60, fik sig et halvt Aars Tid efter en yngre Hustru.

4. Jørgen Svenske († 1754)

(Ahnetavle 33).

Inger Christensdatter.

DEN STORE NORDISKE KRIG (1709—1720) truede paa et vist Tidspunkt med at paaføre Jylland lige saa store Ulykker som de foregaaende Svenskekrige. Efter Slaget ved Gadebush 20. December 1712 drog den svenske General Stenboch med 10 a 11,000 Mand op gennem Hertugdømmerne, men danske og Forbundsfælletropper var i Hælene paa ham; han maatte

med hele sin Hær lægge sig ind i Fæstningen Tønning og efter nogle Maaneders Belejring overgive sig (20. Maj 1713). Den store Mængde svenske Fanger blev fordelt over Landet, for saa vidt de ikke lod sig overtale til at gaa i dansk Krigstjeneste. Til Salling kom der vistnok nogle Stykker til hvert Sogn, og Kirkebøgerne bærer Vidne om, at mange af dem slog Rod og giftede sig; blandt dem var *Jørgen Svenske* i Resen.

Jørgens Kone hed *Inger Christensdatter*. De maa være bleven gift omkring 1720 og boede i Resen i et Hus, der tilhørte Krabbesholm. Jørgen har vistnok haft Arbejde paa Gaarden og ellers ernæret sig ved at udføre Reparationsarbejde og Hvidtning af Bygninger. Maaske har han været Murer af Profession.

Jørgen og Inger havde 4 Døtre, *to* med Navnet *Maren*, en hed *Malene* og en *Anna*. Børnene maa have været vel anskrevne. Ved Faderens Død 1754 var Malene i Holsten; hun var da 25 Aar; den yngste Maren (22 Aar) og Anna (16 Aar), tjente begge hos Birkedommeren i Resen, Boile Jensen, og den ældste Maren var hjemme hos Moderen.

Egentlig Fattigdom har der ikke været i det lille Hus, selv om Fuldmægtigen paa Krabbesholm i sin Beskrivelse af Dødsboet bemærker, at „den salig Mands Begravelses Bekostning er til Dels bekostet af de gamle Trøvle Klæder, hand har eyet, som dertil er solgt“. Huset, de boede i, var 7 Fag og vel vedligeholdt, og Indboet var det sædvanlige i Bondehjem, lige saa righoldigt eller smaat, om man vil, som i de fleste Gaarde.

Trist var det jo, at Malene kort efter Faderens Død kom hjem fra Holsten og skulde have et Barn; men det forhindrede ikke, at hun og hendes 2 Søstre et Par Aar efter sad som velagtede Gaardmandskoner. Malene blev et Aarstid efter sit Uheld gift med *Jesper Nielsen* i Trustrup, og de to Maren'er blev omtrent samtidig gift, den ene med *Chr. Nielsen* i Dølbyvad, den anden med *Lars Spanggaard* i Øxenvad. Christen Nielsen døde imidlertid 1760, og efter at hans Enke et Aarstid havde siddet til Huse hos Peder Præst i V. Dølby, blev hun gift med **Søren Jensen** i Jebjerg. — I dette Ægteskab kom der 3 Børn: *Anna*, opkaldt efter Søren Jensens første Kone, **Jørgen**, født 1767 og opkaldt efter sin Morfader, og endelig en Søn *Christen*.

Søren Jensen og Maren Jørgensdatter maa have afstaaet deres Gaard omkring 1730; den var for Resten i Sørens Tid

bleven forøget til ca. 6 Tdr. Hartkorn. De flyttede ind i et lille Hus, hvor Søren døde 1787, 84 Aar gammel. Hvor længe Maren overlevede ham, vides ikke, da hendes Død ikke er indført i Jebjerg Kirkebog. Om Børnenes Skæbne vides ogsaa kun meget lidt. Da Faderen døde, tjente Jørgen, der da var 21 Aar, hos Peder Nielsen, Niels Stalds Søn og Efterfølger. Senere opholdt han sig i Vium Mølle; men det bliver ham, der kommer tilbage til Fødebyen og fører Slægten videre. Om de to andre Børn, Anna og Christen, vides slet intet.

5. Jørgen Sørensen (1767—1849)

(Ahnetavle 7).

Maren Pedersdatter (1776—1825).

JØRGEN HAVDE SIKKERT, inden han forlod Jebjerg, faaet en Lænke om Benet, der hindrede ham i at skeje ud eller drage videre ud i Verden, end at han ved Lejlighed let kunde aflægge Besøg i Jebjerg. I April 1809 døde Peder Kjeldsens Kone Anne Nielsdatter, og Peder, der var midt Tredserne, har vel gerne villet afstaa Fæstegaarden. Men Jørgen kom ikke tilbage for at blive Fæstebonde. Han købte Peder Kjeldsens Gaard af Christian Tram til Astrup for 1975 Rdlr. og ægtede Peder Kjeldsens Datter *Maren*. Til Købet hjalp Mølleren i Vium, Harald Revsgaard, ham ved at laane ham 1500 Rdlr. til 4 pro Cent mod 1. Prioritet i Gaarden. Jørgen maa i sin Tjeneste have vundet sin Husbonds Tillid, ellers havde denne næppe laant ham de mange Penge, og Jørgen maa vel ogsaa have haft lidt til Bedste at sætte i Vove. Gaarden var paa 5 Tdr. 5 Skpr. Hartkorn, og Jørgen købte den med Besætning og Inventar, som alt tilhørte Herremanden. Det var dengang, som nu under Verdenskrigen, „sære Tider“. Den Pris, som Jørgen gav for Gaarden, var det firedobbelte af, hvad den vilde have kostet en Snes Aar i Forvejen; men Nedgangstiden skulde snart komme. I 1813 kom Statsbankerotten, og Regeringen udstedte Forordninger om Omskrivning af Gældsbeløb til Sølvværdi. De 1500 Rdlr., som Jørgen havde laant af Mølleren, blev ved Omskrivningen til 675 Rdlr. Galt var det allerede, men værre skulde

det blive. Aarene gennem Tyverne og Trediverne i forrige Aarhundrede var svære for alle, og ikke mindst for Bønderne, men Jørgen stod den trange Tid godt igennem. I 1844 kom den ny Matrikel, der nedsatte Gaardens Hartkorn fra 5 Tdr. 5 Skpr. til 4 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdkr. $\frac{1}{2}$ Alb., og saaledes foraarsagede nogen Skattelettelse. Iøvrigt var det stille, men nok slidfulde Aar, Jørgen og Maren gennemlevede. De fik kun eet Barn, en Søn *Peder*, født 1812.

Maren Pedersdatter døde i Foraaret 1825.

Skiftet efter hende giver et godt Indblik i Forholdene i en Bondegård for 100 Aar siden. Da Gaardene i sin Tid efter Udskiftningen flyttedes ud, forandrede man ikke Byggeskik. De nye Gaarde blev indrettet som de gamle, og Udstyret ude og inde var det samme: der skete ingen Kulturforandring.

Jørgen Sørensens Stuehus indeholdt de sædvanlige Rum: *Storstuen*, hvori der dog her ikke synes at have været Alkovesenge. *Dagligstuen*, der var saa stor, at der paa Væggen modsat Vinduerne var Plads til 3 Alkovesenge, *Spisekammer*, *Kokken* og *Bryggers*; de to sidste skilt fra hinanden, hvad der tidligere ikke havde været Tilfældet.

Indboet er det sædvanlige. I Dagligstuen et langt Fyrrebord foran den faste Bænk langs Vinduerne til Gaardsiden, og inden for den igen en lang Skammel. Den store Stue opvarmedes om Vinteren ved en stor Bilægger, Gaardens eneste Kakkelovn. Men i Jørgens Stue fandtes der dog en Del Bohave, som ikke enhver havde Mage til; der var 3 Lænestole, et Stueuhr i Hus, et brunmalet Skab, hvorpaa der stod en Messinglysestage. Paa den ene Væg hængte et Spejl. Langs den ene Bjælke var der en Mælkehylde. Naar dertil nævnes et Fyrretræs Skrin henne ved Alkovesengene og en fast Hylde, hvorpaa der stod 3 Par Kopper, 1 Skaal og et Ølglas, har vi Stuens hele Udstyr.

De tre Alkovesenge var vel belagt med Sengeklæder efter den Tids Fordringer. Underdyne kendes endnu ikke; man lægger et Lagen over Sengehalmen, og skal Lejet være meget godt, bredes under Lagenet et gammelt Dynevaar.

I Spisekammeret lægger man Mærke til de gamle sorte Lerfade, Sætter, til hvilke der knyttede sig den Tro, at i dem bar Mælken mere Fløde end i brune Fade. Her stod ogsaa et Par Flasker og et Par Glas til Brug, naar der skulde gives „en Skænk“. — I Storstuen findes kun en Kiste og et Par Skrin.

Dette Rum anvendtes kun, naar Familien i en eller anden højtidelig Anledning skulde have „Forsamling“.

I Kisten var Stadsklæderne, der for Jørgens Vedkommende kun bestod af et Sæt sorte Klæder, men var saa meget mere brogede og talrige for Maren Pedersdatters Vedkommende. Hun efterlod sig to grønstribede, et grønt, et rødtribet, et rødprykket og to røde Skørter samt en hel Dragt, bestaaende af Skørt, Trøje og Snøreliv og dertil en blaa Kaabe. I Kisten fandtes desuden et rødt Tørklæde, 4 Huer, en Kyse med 2 Huer, 5 Silkesløjfer, 4 Forklæder, 3 Livstykker samt endnu en Trøje.

I det ene Skrin laa den fineste Pynt, nemlig 5 Sæt Hovedtøj, et Netteldugs Forklæde, 2 hvide Halstørklæder og 4 kulørte Tørklæder, rimeligvis bestemt til at binde om Hovedet.

I Køkken og Bryggers finder vi de sædvanlige Redskaber. Her er, hvad der er nødvendigt til Husholdningen, men heller ikke mere.

Gaardens Besætning og de for de enkelte Dyr anførte Priser har mere Interesse: Et Par brune Heste, 3 Aar, er sat til 45 Rdlr., og en brun Hoppe til 9 Rdlr., og en rød Hest, 7 Aar, til 12 Rdl. Der findes 6 Køer, hvoraf en vurderes til 7 Rdl., 2 til hver 6 Rdl. 3 Mk., og 3 til 6 Rdl. Stykket. 3 etaars Stude sættes til hver 2 Rdlr., en 2 Aars til 5 Rdlr. og 2 dito til hver 4 Rdlr. 3 Kalve sættes tilsammen til 1 Rdlr. 4 Mk. 6 Faar med Lam vurderes kun til 3 Rdlr. 1 Svin til 4 Rdlr. 3 Mk. Værdien af Ind- og Udbo og Besætning bliver ialt kun 200 Rdlr., og selve Gaardens 5 Tdr. 5 Skpr. Hartkorn med dette Hartkorns Andel i Kirke-, Korn- og Kvægtiende samt Kongetiendens Rug og Havre sættes til 400 Rdlr. Sølvværdi.

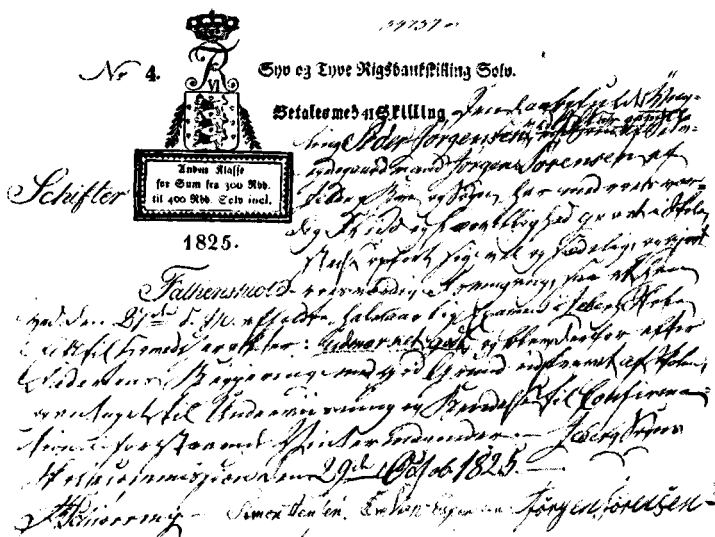
Men Vurderingen fandt jo ogsaa Sted i „den gale Tid“, da Landbruget, taget under eet, var konkurs, og det er da ogsaa det Resultat, Skifteretten kommer til for Jørgen Sørensens Vedkommende. Overfor Boets Værdi, ialt 600 Rdlr. Sølv, staar Prioritetsgælden: 1000 Rdlr. Sedler til Vium Mølle, men desuden skyldte Jørgen 100 Rdlr. til Morten Smed i V. Lyby og 100 Rdlr. til Marens Halvbroder, Husmand Søren Poulsen i Jebjerg. Gælden var altsaa 1200 Rdlr. Sedler. Efter den dagældende Kurs gjaldt de 600 Rdlr. Sølv imidlertid 675 Rdlr. Sedler, saa Status viste et Underskud paa 525 Rdlr. Men Kreditorerne erklærede, at de ikke ønskede Boet realiseret, men derimod overdraget til Enkemanden til fri Raadighed. Skifteretten slutter med

følgende Bemærkning: „Af Boet, der efter det ovenanførte er fallit, vil saaledes aldeles ingen Arv være at erholde“. Af Kreditorernes Naade beholdt Jørgen sin Gaard.

I og for sig var Jørgen Sørensen ingenlunde uheldigere stillet end de allerfleste af Landets Bønder. Men hvor utrygge Tilstandene var for enhver, der skyldte Penge bort, fremgaar skarpt af det her skildrede Tilfælde. Var Kreditor en Smule haardhjertet, var Skyldneren fuldstændig i hans Vold og kunde sættes fra sin Ejendom, naar en Lejlighed som denne indtraf. Hovedmassen af de Dødsboer, der i Tyverne i forrige Aarhundrede behandledes af Skifteretten, kan som dette erklæres fallit; men som oftest gik det som her, at den efterlevende efter Kreditorernes Erklæring fik Boet udleveret til fri Raadighed, naar der da var den mindste Udsigt til, at vedkommende i Fremtiden nok aarlig kunde klare, hvad han skulde; i mange Tilfælde vel ogsaa, selv om en saadan Udsigt ikke fandtes.

Jørgen var ved sin Hustrus Død tæt ved de Tres, men en kraftig Mand, som godt kunde have giftet sig igen. Det gjorde han imidlertid ikke, men lagde al sin Flid ind paa at opdrage sin Søn. Denne, der nu var i Konfirmationsalderen, artede sig godt og fik, da han det følgende Efteraar blev udskrevet af Skolen, et særdeles smukt Vidnesbyrd. (Se Faksimilen paa modstaaende Side!)

Der udviklede sig da ogsaa et inderligt Forhold mellem de to. *Peder* gik — som naturligt var — derhjemme og hjalp til med Arbejdet, og han forhastede sig ikke med at gifte sig. Først da han var 27 Aar gammel ægtede han *Kirsten Marie Mehlsdatter* fra Øster Hegnet, der var 3 Aar ældre end han. Det havde været rimeligt, om han nu havde faaet Gaarden, og den gamle var gaaet paa Aftægt, men hans sønlige Ærbødighed hindrede ham i at tænke paa noget saadant. De unge boede derhjemme, men Jørgen havde Styret og Papirerne, og først da han havde passeret de Firs, blev der Tale om, at Sønnen skulde have Skøde paa Gaarden. Dette fik han ogsaa 1848, og et Aar efter døde Jørgen, 82 Aar gammel (1849 ^{1/5}).

(Den haabefulde Yngling *Peder Jørgensen*, ved 14 Aar gammel, en Søn af Selvejergaardmand *Jørgen Sørensen* af *Jeberg Bye* og Sogn, har med roesværdig Flid og Lærvillighed gaet i Skole, stedse opført sig vel og sædelig og gjort roesværdig Fremgang, saa at han ved den 27de d. M. afholdte halvaarlig Examen i *Jeberg Skole* fik til Hovedcharakter: *Udmærket godt*, og blev derfor efter Faderens Begjering med god Grund udskrevet af Skolen og antaget til Underviisning og Beredelse til Confirmation i forestaaende Vintermaaned. — *Jeberg Sogns Skolecommission* den 29de Octob. 1825.

J. Schiorring. Simon Jensen. Chresten Espersen. Jørgen Sørensen.

6. Peder Jørgensen (1812—1884)

(Ahnetafle 9).

Kirsten Marie Mehlsdatter (1809—1890).

I MODSÆTNING TIL FADEREN fik Peder Jørgensen en temmelig stor Børneflokk, ialt 8, hvoraf dog en lille Pige døde, da hun var 2 Aar gl. De 7, der naaede den voksne Alder, var:

Jørgen, født 1840 $\frac{28}{8}$, der blev Gaardejer i Otting.

Tvillingerne *Maren* og *Kirsten*, født 1842 $\frac{7}{2}$, den første gift med Christen Gundersen i Hindborg og den anden med V. Øgaard i Resen.

Mehlsen, født 1844 $\frac{31}{6}$, der 1872 fik Fødegaarden.

Marie, født 1846 $\frac{31}{12}$, gift med Gaardejer Anders Knudsen i Haasum.

Mariane, født 1848 $\frac{28}{3}$, gift med Gaardejer Jens Bligaard i Odense, og

Jens, født 1850 $\frac{13}{11}$, Gaardejer i Dommerby.

Peder Jørgensen havde ingenlunde glemt de daarlige Tider og de knappe Kaar, under hvilke hans Ungdom var henrunden. Han havde maattet arbejde haardt, men var tillige naaet til Erkendelse af Arbejdets Værdi og Nødvendighed, ikke alene for den økonomiske Selvstændighed, men ogsaa for Personlighedens Udvikling. Hans Børn maatte derfor først og fremmest lære at tage fat. Da Sønnen Jørgen var bleven 14 Aar og Mehlsen var 10 Aar, fandt han, at der ikke var passende Arbejde for dem begge derhjemme; den ene maatte altsaa ud at tjene. Det blev den lille Mehlsen, der maatte drage af Gaarde; han kom i Tjeneste hos Gaardejer Jens Mortensen i Junget, og her var han i samfulde 8 Aar, saaledes at hans Konfirmation faldt under Opholdet i Junget. Da han som 18aarig igen kom tilbage til sit Hjem, medbragte han fra sin Tjeneste et Skudsmaal, hvori det hed, „at han stedse havde været, som en Tjener bør være“. Jens Mortensen har aabenbart faaet sin unge Tjener kær; han nedbeder i inderlige og troskyldige Ord Guds Velsignelse over ham.

Ved samme Tid som Mehlsen kom tilbage til sit Hjem, er Broderen Jørgen kommen ud at tjene. Han blev snart gift og fik Hjem andensteds, og Mehlsen blev da den, der som Faderens nærmeste Medhjælp derhjemme engang skulde overtage Fødegaarden. Dette skete i 1872. Ved Købekontrakt af $\frac{12}{2}$:

nævnte Aar overdrager Peder Jørgensen sin Ejendom til Mehlsen. Af Hensyn til Stempelafgiften anslaaes Gaardens Værdi i Handel og Vandel til 10,000 Rdl., men har vel nok været en Del mere værd. Mehlsen skal dog kun give 6000 Rdl. for den, der udredes saaledes, at han til hver af sine 5 Søskende skal betale 1000 Rdl.; dernæst skal han overtage Peder Jørgensens Gæld, ialt 500 Rdl., samt betale kontant til Faderen 500 Rdl.

Men foruden disse Pengebetalinger fik Mehlsen Pedersen overfor sine Forældre og Søskende en Del andre Forpligtelser. Han skal bekoste sine 3 Søstres Bryllup eller betale hver af dem 50 Rdl.; Mariane skal desuden have en Dragkiste; og sine Forældre skal han yde Aftægt, saa længe de lever. Sin Brodersøn Peder Jørgensen, som Bedsteforældrene har taget til sig, skal han være forpligtet til at underholde og opdrage, til han bliver 15 Aar gammel (han er nu 7 Aar), hvis Bedsteforældrene skulde dø, forinden han har naaet denne Alder.

Ved den tysk-franske Krig 1870 kom der stærke Opgangsaar for det danske Landbrug. Virkningerne spores allerede i den rigelige Aftægt, som Mehlsen Pedersen forpligtede sig til at yde sine Forældre. I Aftægtskontrakten bestemmes, at Peder Jørgensen selv skal bygge sig et Aftægtshus ved Gaarden eller paa dens Mark, hvor han selv ønsker det, og han skal ved Huset have en lille Have; men efter Aftægtsfolkenes Død skal Hus og Jord falde tilbage til Gaarden.

Den aarlige Aftægtsydelse er 6 Tdr. Rug, 6 Tdr. Byg, 2 Tdr. Kartoffler, 4 Potter sød Mælk daglig om Vinteren og 6 om Sommeren; 5 Lpd. fersk Flæsk, 4 Lpd. Okse- eller Faarekød i November; 4 Pd. Ister, 4 Ol Sild eller Flynder leveres med Halvdelen Foraar og Efteraar; 1 Lpd. Aal i Juni og August; 2 levende Gæs à mindst 11 Pd., 2 Ænder; 2 Lpd. Smør, 2 Lpd. Ost, 10 Snese Æg ($\frac{1}{4}$ i hvert Kvartal); 5 Pd. Kaffe og 5 Pd. Sukker samt en Potte Brændevin i hver Uge og 2 Pd. Tobak hver Maaned; 12 Pd. Tælle til Lyg; et Læs Gulvsand; $\frac{1}{2}$ Lpd. Hør samt 20 Rdl. i rede Penge.

Desuden udtager Peder Jørgensen af Gaardens Besætning 4 Faar og en 2 Aars Kvie, som Mehlsen skal fodre og græsse for ham. Som Ildebrændsel skal leveres 8 Læs Hedetørv à 20 Snese og 5 Læs Skudtørv à 50 Snese samt et halvt Læs Lyng.

Til en Tjenestepige for de gamle betales aarlig 20 Rdl., og alle Kørsler for dem skal Mehlsen besørge.

Som man ser, er der i Kontrakten tillagt de gamle et godt og rigeligt Underhold. En Sammenligning med ældre Aftægtskontrakter vil bedst vise Fremgangen. Denne beror dog sikkert ikke alene paa de bedre Tider, men ogsaa paa Børnenes Villie til at sikre de gamle en god og sorgfri Alderdom.

Peder Jørgensen døde $\frac{5}{7}$, 1884, 73 Aar gammel. Hans Hustru blev 81 Aar; hun døde $\frac{2}{11}$ 1890.

Mehlsen Pedersens Moder.

7. Mehlsen Pedersen (1844—1915)

(Ahnetafle 1).

Marie Kirstine Simonsen (1841—1917).

SAMTIDIG MED at Mehlsen Pedersen i 1872 overtog Fødegården, ægtede han ²¹/₁₀ Marie Kirstine Simonsen, Datter af *Simon Christensen Boel* (Ahnetafle 5) i Tustrup.

Deres Børn er:

Kirsten Marie	* 1873	²⁰ / ₁₈
Simon Boel	1875	²⁰ / ₂₂
Peder	1877	²¹ / ₂₃
Anne Boel	1879	⁸ / ₀
Kristian	1880	¹³ / ₇
Mette Kirstine	1883	¹⁷ / ₃
Søren Mehlsen	* 1884	¹⁵ / ₃ og
Jens	* 1885	¹ / ₅

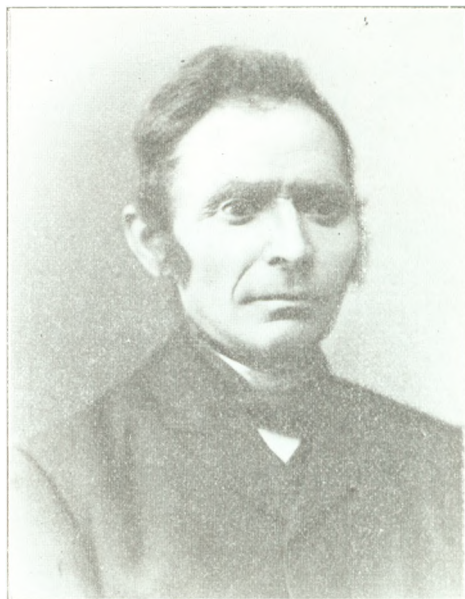
Med Undtagelse af de to, der er døbt med Navnet Boel, har alle de andre under ²⁵/₁ 1906 faaet Bevilling til at føre Familienavnet *Mehlsen*.

Mehlsen Pedersen var en sjælden stræbsom, sparsommelig og flittig Mand, der sammen med sin Hustru drev Gaarden mønsterværdigt. Han var stærkt interesseret i sin Tids Rørelser, saaledes bl. a. i Andelsbevægelsen, der i Halvfemserne tog stærk Vækst. Han var med til at starte Jebjerg Andelsmejeri og Jebjerg Brugsforening, hvis første Formand han var. Endvidere var han med til at oprette Skive Andelsslakteri i Aaret 1902.

Højere end alle disse økonomiske Interesser og Hverv stod dog hans Omhu for sammen med sin Hustru at give Børnene en god Opdragelse, der — som han stadig fremholdt — skulde være deres bedste Arvepart. Dertil sigtede ogsaa hans Arbejde sammen med Pastor Glud for at faa oprettet Jebjerg Højskole, som gennem en Aarrække kom til at sætte sit Præg paa Egnens aandelige Liv.

Mehlsen Pedersen drev sin Gaard til 1908, da den overtoges af Sønnen Kristian for en Købesum af 32,000 Kr. og Af-tægt. De gamle blev boende i Gaarden, idet de ikke syntes at

kunne tænke sig at forlade den Gaard, hvor de havde lagt deres Livsværk. I 1915 døde Mehlsen, 71 Aar gl., og 2 Aar senere hans Hustru, 76 Aar gl.

Mehlsen Pedersen

Af Børnene blev *Kirsten Marie* gift med Gaardejer *Johs. Justesen* i Lyby.

Deres Børn er:

Ejnar	* 21/12	1898,
Aage	* 5/9	1900,
Anna	1/5	1902,
Marie	4/6	1903,
Signe	25/9	1904,
Agnes	21/9	1908 og
Harald	21/7	1912.

Simon Boel er Mejeriejer i Næstved; han er gift med *Marie Ravn*, Datter af fhv. Folketingsmand Chr. Ravn i Knudby ved Viborg, nu boende i Haraldsted ved Ringsted.

Deres Børn er:

Kristian Henrik	* 26/8	1901 og
Esther Agnete	* 29/3	1907.

Peder er Ejer af Langebjerggaard ved Hyllinge paa Sjælland; han er gift med *Kirstine Frandsen*, Datter af Landstingsmand Jul. Frandsen, Næstved.

og Hustru.

Deres Børn er:

Gudrun * $\frac{21}{11}$ 1908,
 Else * $\frac{22}{12}$ 1910 og
 Thorkil $\frac{16}{17}$ 1912.

Anne Boel er gift med Fabrikant *Siliam Bjerre*, Skive Jernstøberi og Maskinfabrik.

Deres Børn er:

Henning * $\frac{11}{10}$ 1911.

Kristian, der har Fødegaarden, er gift med *Maren Colding*, Datter af Gaardejer Iver Colding i Durup.

Deres Børn er:

Gunnar * $\frac{13}{17}$ 1910,
 Marie * $\frac{9}{8}$ 1911,
 Anna * $\frac{8}{12}$ 1913,
 Astrid * $\frac{1}{11}$ 1915 og
 Else * $\frac{25}{10}$ 1918.

Mette Kirstine er gift med *J. L. K. Kragholm*, Direktør for „Auto Jyden“, Automobilforretning i København.

Deres Børn er:

Helge	11/2	1910,
Jens Mehlsen	5/6	1911,
Thorkil	* 12/11	1913 og
Kirsten Marie	18/3	1916.

Soren Mehlsen, Medindehaver af Skive Jernstøberi og Maskinfabrik, i Kompagni med Siliam Bjerre, er gift med *Elle Jeppesen*, Datter af Grosserer M. Jeppesen, Hellerup.

Deres Børn er:

Poul Martin	1/10	1914,
Sven	7/8	1917 og
Erik	15/8	1920.

Jens, Slagteridirektør i Sorø, er gift med *Guðrun Pedersen*, Datter af Overlærer Pedersen, Aarhus.

Deres Børn er:

Søren Viggo	1/1	1916 og
Elisabeth	30/8	1919.

VII. Boel-Slægten.

1. Christen Nielsen Boel (1659—1727)

(Ahnetavle 95)

og Hustru (1660—1733).

SAMTIDIG MED at Cort Jørgensen og hans Søn Chr. Cortsen boede i den ene af Gaardene i Ø. Dølby, boede der i Nabogaarden en Mand, der hed Esper Madsen, og efter ham hans Søn Mads Espersen. Deres Slægt synes gammel i Gaarden. Esper sad der længe før Svenskekrigens Tid, og Mads Espersen er død før 1700. De synes dog ikke at have været ene om Fæstet; i hvert Fald havde Mads i 1680erne en Medfæster *Christen Nielsen Boel* (Bol, Bohl, Bool), og ogsaa denne synes at have haft sine Forfædre i samme Gaard. Efter Mads Espersens Død finder vi Chr. Boel som Enefæster, men han har iøvrigt boende hos sig i Gaarden en gift Broder *Anders*, der dog kun synes at være Indsidder hos ham.

Gaarden hørte under Bustrup; dens Hartkorn var ca. 4 $\frac{1}{2}$ Td., og dens aarlige Landgilde var 2 Tdr. Rug, 1 Td. Byg og 1 $\frac{1}{2}$ Tdr. Havre samt et Svin, en Gaas, 2 Høns og 10 Æg.

Bustrup ejedes paa Svenskekrigens Tid af den hollandske Pengemand Gabriel Marselis den yngre og hans Broder Leonhardt i Hamborg. Gabriel var Kong Christian den Tredies Fuldmægtig, hvad Pengeforretninger i Holland angik. Han selv og hans Sønner fik fast Fod her i Landet allerede i Begyndelsen af denne Konges Regeringstid. 1650 var de i Besiddelse eller Medejere af flere Godser her i Landet, hvoriblandt Bustrup. Gabriels Søn Vilhelm Marselis blev adlet under Navnet Gyldenchrone og fik oprettet Baroniet Vilhelmsborg. Han var gift med en dansk Adelsdame og havde flere Sønner; men da han døde 1683, giftede hans Enke sig med en Baron Jens Juel, der dog, hvad

Godserne angik, kun blev en Slags Bestyrer, idet hans Stifsønner, de smaa Gyldencroner, skulde arve dem. Det var under Jens Juels Regimente, at Christen Boel fik Fæstet i Ø. Dølby.

Da de unge Gyldencroner blev myndige, købte den ene af dem sine Brødre ud af Bustrup og blev Eneejer. Han beholdt dog kun Gaarden i faa Aar, idet han 1703 solgte den med tilhørende Bøndergods til den nybakte Adelsmand Ole von Lassen, Søn af en rig Købmandsslægt fra Randers. Von Lassen herskede derefter i 50 Aar med ublid Haand over de Bustrup Bønder.

For Fæsteren i Ø. Dølby havde Bustrupherremandens personlige Karakter maaske mindre at betyde. Der hvilede vel Hoveripligt paa Fæstegaarden, men da den laa saa langt borte fra Hovmarken, var Hoveriet her sikkert fra gammel Tid afiøst af en Pengeafgift, og Christen Boel har i saa Henseende hørt til de saakaldte „frie“ Bønder; det vil sige dem, der var fri for personligt Hoveri; og naar han kunde præstere sin Landgilde, sine kongelige Skatter og øvrige Afgifter, kunde han sidde forholdsvis ugeneret og selvstændig paa sin Fæstegaard.

Om Christen Boels Hustru vides ikke andet, end at hun døde 1733, 73 Aar gammel. Hendes Navn kendes ikke.

Christen Boel havde flere Børn. En Søn, *Christen Christensen Boel*, fik Fæstegaarden efter Faderens Død. En anden, *Simon Boel*, havde senere i Fæste noget Kirkejord i Øksenvad, men boede vistnok hjemme hos Broderen i Ø. Dølby. En Datter, *Maren Boel*, blev gift med en Gaardfæster i Dølbyvad; en anden, *Zidsel Boel*, blev gift med Fæsteren i „Søndergaard“ i Ø. Dølby. Endnu et Par Døtre synes Christen Boel at have haft, den ene gift i Øksenvad, den anden gift med Mølleren i Hagens Mølle.

Gamle Christen Nielsen Boel døde 1727, 68 Aar gammel.

2. Christen Christensen Boel (1695—1775)

(Ahnetafle 47).

Else Andersdatter (1701—1781).

DET VAR STÆRKT NEDADGAAENDE og vanskelige Tider, da Christen Christensen Boel overtog Fæstet efter sin Fader, og Forholdene bedredes kun lidet i den første Snes Aar derefter. Først efter 1750 kom der en Smule Opgang, som dog kun viste sig i ringe Grad stabil. Godsejerne var de fleste Steder nødt til at give Fæstebønderne Afslag i Landgilden, men til Trods derfor maatte mange af dem af Armod forlade deres Fæstegaarde. Herren paa Bustrup var næppe af dem, der eftergav Bønderne noget; men i Løbet af den omtalte Periode skete der dog paa Bustrup Gods — som næsten allevegne — den Forandring, at Landgildeydelsen in natura afløstes af en Pengeafgift efter Akkord. Forandringen skete just ikke altid for Bøndernes Skyld, men simpelthen fordi Herremændene ikke kunde finde Afsætning for Kornet, som de modtog som Landgilde af Fæstegaardene, og de saa da ofte deres Fordel ved at akkordere med Bønderne om en lempelig Pengeafgift i Stedet for Naturalier. Ole von Lassen gjorde da ogsaa Akkord med Christen Boel, saaledes at denne for sin Landgilde: 2 Tdr. Rug, 1 Td. Byg og $1\frac{1}{2}$ Tdr. Havre, et Svin, en Gaas, 2 Høns og 10 Æg samt i Arbejdspenge (s: Afløsning af Hoveripligten) betalte ialt aarlig 9 Rdlr. Dette synes jo en meget billig Akkord, men er faktisk mere, end Fæstebønder mange andre Steder slap med at betale for lignende Afgifter. Ole von Lassen var nu da ogsaa selv efterhaanden kommen til at sidde saa haardt i det, saa han var nødt til at faa det mest mulige ud af Fæstegaardene, hvis han ikke selv skulde ryge af Pinden.

Christen Boel synes imidlertid at have klaret sig nogenlunde godt igennem de vanskelige Tider. Han blev i hvert Fald ved sin Gaard og kunde ved sin Død overlade Fæstet til en af sine Sønner.

Øster Dølby er vistnok den eneste By i hele Salling, hvorfra vi har opbevaret en skreven Landsbylov fra Fællesskabets Tid, og under denne Lov findes ogsaa Christen Boels Navn eller Bomærke. Denne Bylov eller „Vide“, som den kaldes, giver os et klart Billede af i det mindste een vigtig Side af Livet i det lille Landsbysamfund. Byens gamle Lov var paa en

eller anden Maade gaaet til Grunde eller var bleven borte, og dette gav Anledning til, at der 1763 blev affattet og nedskrevet en ny „Vide“, der af Ridefogden paa Estvadgaard faar Attest for at være ret og rigtig efter gammel Stil, og som derefter bliver godkendt af de Godsejere, som ejer Byens Gaarde, bl. a. Peter Skow paa Bustrup. Den indeholder navnlig Bestemmelser om Hegn og Fred og Færdsel paa de fælles Bymarker og en Mængde Bødebestemmelser for Overtrædelse af Byens Vedtægter. Den enkelte Fæstebondes Marker og Agre er kun hegnede og fredede i selve Sommertiden, mens der er Korn paa Agrene. Saa snart der er indhøstet, er alt fælles, og alle Skel slettes.

Rugen skal være hegnet og fredet fra 1. April; men ellers er Regelen den, at kun fra 1. Maj, til der er indhøstet, er hver enkelt Mand Eneherre over sin egen Jord, eller, som det hedder, i den Tid, „maa ingen tøjre sine Høveder paa anden Mands Jord“. Hvilket Tidspunkt Indhøstningen skal betragtes som endt, bestemmer den enkelte heller ikke selv. Det hedder derom, at ingen maa lade Korn staa i Vangen over 3 Dage, efter at de andre har indhøstet. Lader han det staa længere, maa han selv vogte det for andres Høveder. — Dog skal Sygdom og ondt Vejr være Undskyldning, føjes der til.

Hver enkelt Gaard havde i Forhold til sit Hartkorn sit bestemte Antal Agre i hver af Byens Vange. Da den enkelte Gaards Jord derved laa splittet paa mange forskellige Steder, var Spørgsmaalet om Hegn og Fred langt vanskeligere end nu. Gjorde ens Kreaturer i Fredningstiden Skade paa anden Mands Korn eller Græs, maatte Dyrenes Ejer naturligvis erstatte Skaden, men derhos maatte han betale en Bøde, som gik i Bymændenes fælles Kasse og sædvanlig omsattes i — Brændevin til fælles Vederkvælgelse. Hver Mand havde sin „Tallie“, en Slags Stav eller Bræt (Karvestok), hvori der skreves eller skares Mærker for hver Skillings Bøde, han var ifalden. En af Bymændene var Oldermann — Bestillingen gik paa Omgang — hos ham skulde samtlige de øvrige Bymænd møde med deres Tallier hver Søndag Middag i Tiden fra 1. Maj til der var indhøstet. Udeblivelse straffedes med en Bøde paa 2 Skillings.

Bøderne for Brud paa Byens Vedtægter var af ulige Størrelse efter Forseelsens Art. Vi ser her bort fra Skadeserstatningen, der fastsattes af Oldermannen og 3 andre af Bymændene.

Det kostede 1 Skilling i Bøde til Byens Kasse for hver Hest, hvert Kreatur, for 5 Faar eller Lam, hvert gammelt Svin, eller for 3 Grise, eller en Kalv, som fandtes tøjret paa anden Mands Jord i Fredningstiden. Samme Bøde fik den, der tøjrede et Føløg med løsgaaende Føl nær ved anden Mands Korn eller som tøjrede Kreaturer nærmere til Enden af anden Mands Kornager end 2 Favne. Ligeledes bødedes 1 Skilling for at tøjre over Skellet ind paa anden Mands Græsmark eller Eng.

Græsning paa Kornstubberne efter Indhøstningen var fælles. Havde en Mand gode Græsstubber, kunde han være fristet til at tøjre sine Kreaturer mellem Kornraderne, inden „Ævret blev givet op“; men det maatte han ikke; det kostede i Bøde 4 Skilling af hvert Høved. Dog maatte han nok lade sine Heste græsse mellem Kornraderne, naar han selv var hos dem. Havde han Føløg med, skulde dog Føllene være tøjrede.

Kunde der tænkes at være Ondskabsfuldhed med i Spillet — og Naboer *kan* jo være ondskabsfulde mod hverandre — blev Bøderne naturligvis større. At jage andres tøjrede Høveder løse eller til Skade, kostede 8 Skilling i Bøde for hvert Høved. Den samme Bøde maatte erlægges, hvis en Mand gravede Grøft saa nær ved en andens Agerende, at denne ikke kunde vende med sin Plov; og saa maatte Synderen endda selv jævne Grøften igen.

Enhver skal drive til sin Jord ad de gamle Vangveje og følge Vratte og Agerender. At drive over en anden Mands Jord kostede 4 Skilling i Bøde.

Værre var det i Hegnstiden at færdes og lave Sti over anden Mands Korn eller Eng; det kostede 8 Skilling.

Naar den forvoldte Skade ikke gik ud over Enkeltmand, men over hele Byen, var Bøden ofte en Fjerding godt Øl til Granderne (Bymændene). Det maatte f. Eks. den bøde, der tog Faar i Græs fra andre Byer (Tægtefaar). Forbudet mod at tage Faar paa Græs begrundes med, at de fremmede Faar let kan bringe Smitte (Skab) til Byen. Ligesaa kostede det en Fjerding godt Øl at leje sin Grønjord ud til andre Byer til Græsning. At give Folk fra andre Byer Lov til at grave Tørv i Byens Hede kostede derimod 4 Skilling. En Fjerding Øl bødedes der ogsaa for at pløje andre for nær eller for at holde egen Hyrde til sine Faar og ikke lade dem gaa mellem Byens Faar under Byhyrden. Kom nogens Faar i anden Mands Korn eller Eng, kostede det

4 Skilling, hvis de var under Hyrde, og 6 Skilling, hvis de var uden Hyrde. Til de sværere Forseelser regnedes, om nogen med Villie slog sine Høveder løse om Natten. Foruden Skadeserstatning kostede det 8 Skilling for hvert Høved. At lade sine Svin løbe uringede omkring, kostede 1 Mark, og for ikke at lyde Oldermændene, naar han tilsiger at hjælpe med at indfange og optage Høveder fra andre Byer, som er kommen ind paa Byens Enemærker, bødes ligeledes 1 Mark.

Den største Forseelse var dog at drive med sine Heste og sin Plov over anden Mands Eng eller Korn; det kostede 1 Mark i Bøde, men desuden en halv Tønde Havre til den forurettedes Hosbonde (Herremænd).

Alle disse Ordens- og Bødebestemmelser var maaske nyttige og til en vis Grad nødvendige i Jordfællesskabets smaa Bondesamfund, selv om Formaålet for Ordenshaandhævdelsen let kunde blive at faa saa mange Bøder ind som muligt, for at Øllet og Brændevinen kunde flyde rigeligt. Men der var andre Bestemmelser, som var af en absolut uheldig Karakter, fordi de stængede Vejen for Fremskridt; f. Eks. følgende:

„Paa hver Tønde Hartkorn maa holdes 1 Bæst og 3 Fæhøveder. Har nogen flere, skal de skaffes bort efter Tilsigelse, eller Ejeren skrives første Gang for 8 Skilling, anden Gang for 1 Mark og tredje Gang for 2 Mark“.

Og som for at pointere denne Paragrafs Vigtighed er der bagefter tilføjet: „Disse Penge maa ikke bruges til Drik“.

Bestemmelsen er klart nok dikteret af Hensyn til Fællesgræsningen, maaske først og fremmest den praktiske Hensyntagen til, hvad denne kunde bære, og dernæst Retfærdighedshensynet, at ingen udnytter Græsningen stærkere, end det kunde tilkomme ham.

Men herved er der slaet Bom for den enkeltes Energi og Lyst til at forøge Udbyttet af sin Fæstegaard ved en stærkere Drift og øget Besætning. Han var nødt til at holde sig til det nedarvede, hvis ikke samtlige Bymænd kunde blive enige om at forsøge sig med nye Driftsmaader og prøve paa i Fælleskab at gøre Fremskridt.

For Christen Boels Vedkommende ser vi, at han, begrænset af Byens Vedtægt, ikke har kunnet øge sin Besætning paa sine 4½ Tdr. Hartkorn udover 4 Heste (5 hvert andet Aar) og 13 a 14 Fækreaturer.

-- Vi tænker os en Sommersøndag i Ø. Dølby et Aar, da Chr. Boel er Byens Oldermænd.

Til den bestemte Tid kommer Bymændene slentrende, hver med sin Tallie, til Oldermændens Gaard eller — hvis Vejret er godt — maaske til et særligt Mødested, „Grandestævnet“ ved Bydammen.

Naar de alle er kommen til Stede, maa hver enkelt efter en bestemt Rækkefølge frem med Tallien. Chr. Boel kommer frem med de i Ugens Løb mod Vedkommende indløbne Anmeldelser og spørger, om nogen ellers har noget over ham at klage. Bøderne fastsættes og Synderen „faar paa sin Tallie“ lige saa mange Streger, som han skal bøde Skillinger. Naturligvis løber en saadan Historie yderst sjælden af uden Protester og Undskyldninger fra den anklagede, og heftigt Mundhuggeri eller endog Haandgemæng mellem Anmelderen og den anmeldte er langt fra ukendt. Men som oftest maa anklagede falde til Føje, da de øvrige Grander er tilbøjelige til at holde med Anmelderen; — de har jo ikke noget imod, at der vanker lidt i den fælles Kasse, naar det blot ikke er dem selv, der skal betale.

Oldermændens to Hjælpere har efter hans Anordning sørget for, at der for tidligere indkomne Bødebeløb er anskaffet Brændevin, og er det da tillige saa heldigt, at en af Bymændene har maattet bøde med en Fjerding godt Øl, mildnes Sindene let, og selv de bødende tager Nederlaget med Gemytlighed, og Stævnet kan ende i Fred og Fordragelighed, naar Tørsten er slukket og Bimpelen tom.

Det er Oldermændens Sag at inkassere Bøderne, men da det ofte hænder — navnlig naar Bøden er over et Par Skilling —, at Synderen ikke i Øjeblikket kan betale, skrives der straks til Udpankning. Oldermænden begiver sig, ledsaget af sine Hjælpere, til Vedkommendes Bopæl og bemægtiger sig en eller anden Genstand som Pant for Bødernes Betaling. De pantede Genstande opbevarer han, til de indløses, og sker dette ikke inden Mikkelsdag, lader han dem bortsælge.

Paa Grandestævnet forhandles dog ogsaa om andre Ting end Bødesager. Her lagdes Byens Arbejdsplan; for helst fulgtes Bymændene jo ad med Sommerens forskellige Arbejder. Her drøftedes overhovedet alt, hvad der var af fælles Interesse for Byen. Det kunde gælde nye Metoder for Jordens Dyrkning, Brak og Mergling f. Eks., som paa den Tid var ved at komme

frem, og det kunde gælde rene Fællesforetagender som Opførelse af Diger om Bymarkerne, Uddybning af Vandløb, Forbedring af Veje o. s. v., og ved Siden deraf drøftedes naturligvis ogsaa alle de opdukkende Spørgsmaal, som angik hele Standen eller hele Landet, ikke vel paa den Maade som nutildags, da enhver danner sig sin Mening om, hvordan Samfundsspørgsmaal bedst bør løses, men som Ting, man tog til Efterretning, eller hvis Udvikling man imødesaa under passiv Forventning, ofte under Frygt og Bæven. Erfaringen var, at kom der noget nyt, var det sjældent noget godt.

Christen Boel sad som Fæster paa sin Gaard i henved 50 Aar. To Gange i Løbet af denne Tid skiftede Herskabet paa Bustrup. 1752 solgte Ole von Lassen Gaard og Gods til Gerhard von Lichtenberg, og denne solgte igen 1764 Bustrup til Peter Skow. Nogen Betydning for Fæsterne i Ø. Dølby har disse Ejerskifter næppe haft.

Begivenheder, som har sat Sindene i Bevægelse, er der næppe forefaldet mange af i Christen Boels Manddomstid. Stavnsbaandet var bleven indført; men det ramte mere hans Børn end ham selv. Større Indtryk har det maaske gjort, at Dølby Kirke-taarn styrtede sammen 5. Juni 1750. Det blev vel genopført, men ikke i sin gamle statelige Højde, og Landsbyen mistede en Pryd, som den altid før havde været stolt af.

Da Christen Boel døde, gik Fæstet over til hans næstældste Søn, der ligesom Faderen hed Christen Christensen Boel. Han købte Gaarden til Selveje 1797 for 600 Rdlr. Senere gik den bort fra Slægten, blev delt i 2 Dele, nuværende Matr. Nr. 3 og 9, som ejes henholdsvis af Chr. Ladefoged, Marienlyst (Peder Baks Gaard), og af Anders Madsen (Nr. 9, paa Chr. Boels gamle Gaards Plads).

Et Par Aar efter at Christen Boel i sin Tid havde overtaget Gaarden efter Faderens Død, giftede han sig (1730) med *Else Andersdatter*, Datter af *Anders Norre* (Ahnetavle 97), Fæster i Øksenvad. Christen og Else fik 6 Børn, hvoraf dog kun følgende fire naaede den voksne Alder:

Anders * 1731,
 Johanne * 1732,
 Christen * 1735 og
 Terkild * 1739.

Da Sønnerne voksede til, var der ikke Brug for dem alle i Hjemmet, og *Anders* maatte ud at tjene. Som Følge af Stavnsbaandet maatte han blive paa Bustrup Gods, og det blev paa de Bustrup Bøndergaarde i Otting, at han fandt Plads. — Det skulde iøvrigt blive hans Skæbne at føre en omtumlet Tilværelse.

Broderen *Christen* fik Lov at gaa hjemme og det blev, som ovenfor sagt, ham, der fik Fødegaarden i Fæste. *Terkild* fik, da han blev voksen, en af Bustrup Bøndergaarde i Hjerck i Fæste. Datteren *Johanne* artede sig ikke saa godt; om hendes senere Skæbne vides iøvrigt intet.

Gamle Christen Boel døde 1775 og Else Andersdatter 1781.

3. Anders Christensen Boel (1731—1807)

(Ahnetavle 23).

Maren Jensdatter (1737—1809).

I AARET 1766 blev *Anders Christensen Boel* i Otting og *Maren Jensdatter* i Oddense ægteviede. Forlovere var hans Fader Christen Boel i Ø. Dølby og hendes Broder Jens Vestergaard i Hem.

Maren var Datter af *Jens Mortensen Sjællænder* (Ahnetavle 49) i Oddense, der sikkert i sin Tid var kommen til Egnen som Haandværker, men hvad hans Fag var, kan ikke ses. Han var 1725 bleven gift med en Pige i Oddense, *Helle Jensdatter*, og boede først i Frammerslev, siden i Oddense, hvor han havde et Hus med lidt Jord (1 Fdk. Hartkorn) i Fæste fra Skivehus. Han havde en stor Børneflokk — som det synes meget dygtige Børn —, hvoraf Maren, som blev gift med Anders Boel, var det ældste.

Hvad de to giftede sig paa, er der ikke bestemte Vidnesbyrd om; men Sandsynligheden taler stærkt for, at Anders paa dette Tidspunkt havde faaet en Halvgaard i Otting i Fæste fra Bustrup. Det ses nemlig, at Peter Skow ved denne Tid havde Vanskeligheder med et Par Gaarde i Otting. Der var netop dengang i nogle Aar meget kritiske Tider for Landbruget, og der kendes mange Eksempler paa, at unge Karle i disse Aar paa enhver Maade søgte at unddrage sig for at tage Fæste. Anders har muligvis gerne villet have Foden under eget Bord

og er gaaet ind paa at overtage en Fæstegaard, der ved Tidernes Ugunst har lagt større Forpligtelser paa ham, end han kunde klare.

I 1767 kom Parrets første Barn til Verden, en Pige, der blev kaldt *Else* efter sin Farmoder, men som vist maa være død som lille. 1769 kom der atter en Datter, som blev kaldt *Anne*.

Nogen Tid efter forsvinder Anders Boel og hans Familie fra Otting — sagtens gaaet fra Fæstegaarden eller jaget bort i Unaade — og vi genfinder dem i Hem 1771 som Indsiederfolk i Hem Kjærgaard. Muligvis har Marens Broder, Jens Vestergaard, hjulpet dem ind der. I Hem Kjærgaard blev deres Søn *Christen* født 1771.

Opholdet i Hem er dog ikke bleven af lang Varighed. Anders Boel har med sin Familie maattet ty hjem til Faderen i Øster Dølby, hvor vi finder dem siddende til Huse 1774. I dette Aar blev deres Søn *Jens* født.

Men endelig dages det lidt for dem.

I Grove laa der et lille Husmandssted, som hørte under Bustrup, og tillige en lille særskilt ubebygget Jordlod, som Bustrupmanden ogsaa ejede. Begge Dele fik Anders Boel i Fæste, tilsammen kun $1\frac{1}{2}$ Skp. Hartkorn.

Her i Grove levede nu Anders Boel og hans Hustru Resten af deres Liv. Børnene kom naturligvis ud at tjene, saa snart de voksede til.

Imidlertid overdrog Peter Skow Bustrup til sin Søn Mogens Christian, og denne begyndte snart at sælge bort af Bøndergodset. I Aarene 1785—86 solgte han sine Gaarde i Balling og Brøndum Sogne og enkelte andre Steder til Fæsterne, men Stedet i Grove og en lille Gaard, han havde sammesteds solgte han til sin Broder, Cancelliraad Skow paa Randrup ved Viborg. Herren til Randrup har nok haft en særlig Grund til at købe de to Ejendomme i Grove. Han havde i sit første Ægteskab en aandssvag Søn, og da hans første Hustru døde, og han vilde gifte sig igen, vilde han gerne have det aandssvage Barn bort fra Hjemmet; han skal da have sat det i Pleje hos en Bondefamilie paa Bustrup Gods, muligvis netop i Grove. Om Ejer-skiftet har haft nogen Betydning for Anders Boel, kan vi ikke skønne.

Da Anders Boel døde 1808, sendte hans Enke Bud til Randrup om Dødsfaldet, og Cancelliraaden lod en Prokurator

fra Viborg og en anden Mand rejse til Grove for at se paa Forholdene. De kom tilbage og aflagde den Beretning, at Anders Boel intet af Betydning havde efterladt sig. I de sidste 3 Aar af sit Liv havde han faaet Understøttelse af den da nylig oprettede Sognefattigkasse, og Fattigkassens Bestyrelse havde efter hans Død taget hans Gangklæder og ladet dem bortsælge ved Auktion. Paa Ejendommen var der hverken Ko eller So. Det eneste værdifulde i Huset, en Jernkakkellov, havde Enken erklæret var lejet af Selvejer Jens Mehlsen i Vraa og tilhørte ham. Datteren *Anna*, der nu var ca. 40 Aar gammel, havde i de sidste Aar været hjemme og havde hjulpet de gamle. Sønnen *Jens*, der var 34 Aar, tjente hos Peder Høstgaard i Balling, og Sønnen *Christen* var bleven gift med en Enke og var derved bleven Gaardejer i Jebjerg Sogn. — Saaledes lød de to Udsendinges Beretning.

Den gamle Maren Jensdatter overlevede kun sin Mand i nogle faa Maaneder. Han var død ved Mikkelsdagstider 1808 og hun døde nogle faa Dage efter Nytaar 1809, 73 Aar gl.

4. Christen Andersen Boel (1771—1845)

(Ahnetavle 11).

Marie Kirstine Nielsdatter (1765—1845).

I AARET 1756 købte *Niels Stephansen Tang* (Ahnetavle 25) „dend Sedegaard Baylumgaard kaldet“, af Hartkorn ca. 11 $\frac{1}{2}$ Tdr., fri for Tiende og Soldaterhold, efter at Bøndergodset, ca. 150 Tdr. Hartkorn af en tidligere Ejer var lagt ind under Hostrup. Sælgeren var Niels Bang, der havde købt Gaarden 1744. Niels Tang gav nu 630 Rigsdaler for Bajlumgaard.

Den nye Mand paa den fordums Herregaard var vistnok af vestjysk Slægt fra Egnen mellem Holstebro og Ringkøbing, men var sikkert kommen til Salling fra Mors. — Han var ved sit Indtog paa Bajlumgaard nygift, og hans Hustru hed *Touge Lauritsdatter Mehlgard*. Hun døde imidlertid faa Maaneder efter Indflytningen, „højt frugtsommelig med samt sit Foster“, som det hedder i Kirkebogen.

Niels Tang hentede sig snart en ny Hustru i den Egn, han var kommen fra. Hun hed *Ida Margrethe Bertelsdatter*. Hun fødte ham 6 Børn: Sønnerne *Stephan*, *Bertel* og *Jens* og Døtrene *Tove Margrethe*, *Maren* og *Marie Kirstine*.

Niels Tang og Ida Margrethe holdt sig i deres Omgang mest til Bønderne, der boede omkring dem. Der var allerede dengang i Bajlum og de tilgrænsende Dele af Hjerk og Harre Sogne en lille Koloni af Selvejere, som søgte sammen. Denne Kreds kom ogsaa Familien paa Bajlumgaard til at høre sammen med. Da Sønnerne voksede til, tog de sig Hustruer blandt Landets Døtre og fik sig Selvejergaarde i Nærheden, *Bertel* i Over-synderup og *Jens* i Harre. Stephan fik som den ældste Fødegården.

Døtrene blev da ogsaa gift med Gaardmandssønner fra Egnen, *Tove Margrethe* med Thøger Olesen i Harregaard, *Maren* med Knud Laustsen i Harre og *Marie Kirstine* med Simon Sørensen, Søn af Søren Simonsen i Bajlum.

Det sidste Par blev gift, inden det endnu kunde faa eget Hjem. I det første Par Aar af deres Ægteskab boede de hjemme paa Bajlumgaard eller maaske en Tid hos Søren Simonsen. Deres ældste Barn *Niels*, født 1786, angives senere at være kommen til Verden paa Bajlumgaard. 1789 fik de et Par Tvillingdøtre, *Ida Margrethe* og *Anna*. Samme Aar døde den gamle Niels Stephansen Tang, og Simon Sørensen fæstede af Chr. Lange til Eskjær „den Gaard i Jehjerg, som Niels Skræder sidst beboede, med Toften ved Gaarden tilligemed den 3die sønderste Lod Norden for Søren Haugaards og saa meget mere Tillæg, at der bliver ialt 6 Tdr. 7 Skpr. Hartkorn efter Maal og Taksation“.

Det var i Udskiftningens Tid. Niels Skræders Gaard var gl. Matr. Nr. 20, af Hartkorn 2 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb., som Lange for nylig havde købt fra Spøttrup, under hvilket Gods Gaarden havde hørt i næsten 100 Aar. Den har formodentlig haft forholdsvis gode Bygninger, og nu var det Meningen at henlægge en Del Jord fra andre Gaarde under den.

Saaledes fik Simon Sørensen og hans Familie eget Hjem.

Fem Aar senere gør Simon Sørensen det næste Skridt frem mod fuldstændig Selvstændighed. Han køber Tustrupgaardene til Selveje. Skødet lyder saaledes:

„Jeg Christen Lange til Eskjær og Skiivehuus, Deres kongl. Majestæts virkelig Justitsraad, tilstaar at have solgt

og herved skiøder til Simon Sørensen af Tustrup de nye udflyttede Gaarde i Jeberg Sogn, Skivehuus Amt, Tustrup-gaarde kaldet, som er ansat til Hartkorn 10 Tdr. 3 Skpr.; herunder er Kirkeskyldte til Grinderslev Kirke Hartkorn 2 Tdr. 5 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb., hvoraf svares aarlig til Kirke-ejeren Rug 2 Tdr. 4 Skpr., Byg 3 Tdr. og Smør 1 Lispund 5 Pund, hvilke Gaarde med deres Tilliggender og af Land-maaleren afsatte Ejendomme jeg herved skiøder til Simon Sørensen med samme Ret og Rettighed, som jeg det selv købt og ejet haver, undtagen jeg forbeholder mig og efterkommende Eskiærs Ejere den Herlighed, som Forordningen af 13. Maj 1769 bestemmer, som er Jagt, Fiskeri, Sigt og Sagefald og Ret til alene at forrette Skifte, for hvilket sidste, nemlig Skiftehold, ej maa fordres mere i Sallario, hver Gang Dødsfald indtræffer, end 1 Rdl., for hvilken Forbeholdenhed Eierne betaler til Eskiær Ejere aarlig een Skilling pr. Td. Hartkorn. Og da Kiøberen Simon Sørensen i Dag har betalt mig den akkorderede Kiøbesumma 1098 Rdl., saa fraskiøder jeg mig og Arvinger bemeldte Tustrup Gaarde og tilliggende Ejendomme til Simon Sørensen og Arvinger fri for hver Mands Tiltale, som derpaa med Rette kunde tale, og skulde Gaardene eller noget af deres Tilliggende blive Ejeren Simon Sørensen fravunden formedelst min Vanhjemmels Brøst, da forbinder jeg mig og Arvinger at erstatte det i saa Maade tabte ifølge Loven og i Proportion af Købesummen. Dette mit Skiøde maa til Tinge læses, naar forlanges.

Eskiær, den 20. Juni 1794.

Chr. Lange.

Efter at Simon Sørensen saaledes er bleven Selvejer og er flyttet ud fra Jeberg By, benævnes han ofte *Simon Nyegaard*.

Hovedparten af de Penge, Simon Sørensen skulde bruge til sit Gaardkøb, har han laant af Madam Quistgaard paa Nør-gaard. Ogsaa af Svogeren Jens Tang i Harre, har han laant Penge, og nogen Hjælp har han vel ogsaa faaet, dels fra sit Hjem og fra sin Svigermoder. Efter hendes Død 1798 fik han som sin Hustrus Mødrenearv yderligere 100 Rdl.

Men maaske har det endda knebet. I hvert Fald bortsælger Simon Sørensen forskellige Parceller af Tustrupgaardens Jord, ialt 2 Tdr. 3 Skpr. Hartkorn, saaledes at han til sidst kun

beholder 8 Tdr. Hartkorn. Den sidste af de saaledes fraskilte Parceller, 1 Td. Hartkorn, solgte han 1803 for 300 Rdl. til Christen Madsen i Jebjerg.

I Fæstegaarden i Jebjerg fødtes hans Datter *Anne Cathrine* 1792, og i Tustrupgaard fødtes Sønnen *Soren* 1801 og *Knud* 1803.

Saa døde Simon Sørensen i forholdsvis ung Alder 1804, kun 48 Aar gammel og efterlod sig Enke og 6 Børn.

Men deres Kaar var ingenlunde daarlige. Ved Skiftet blev Gaarden (8 Tdr. Hartkorn) sat til en Værdi af 1100 Rdl., og Løsøre og Besætning, inde og ude, blev vurderet til 430 Rdl. Gælden til Madam Quistgaard var 800 Rdl., og til Jens Tang i Harre 200 Rdl. Gaardens Ind- og Udbo var efter den Tids Forhold rigeligt og godt. Besætningen bestod af 4 Heste og en Plag, tilsammen vurderet til 105 Rdl. (Bedste Heste kostede dengang henimod 30 Rdl. Stykket). Endvidere var der 6 unge Stude à 30 Rdl. Parret og et Par Aarings Stude til 16 Rdl., 6 Køer til en Gennemsnitsværdi af 14 Rdl. Stykket, 14 Faar og 10 Lam til 22 Rdl. og et aargammelt Svin til 6 Rdl.

Ved Forhandling med Slægtningene, som skulde være Børnenes Formyndere, blev Arven til de 6 Børn bestemt til 300 Rdl. Det kunde blive 66 Rdl. 4 Sk. til hver af Sønnerne og 33 Rdl. 3 Sk. til hver af Døtrene. Mod at give Sikkerhed for dette Beløb fik Enken Boet udleveret til fri Raadighed.

Marie Kirstine sad Enke godt et Aars Tid, saa blev Vanskelighederne ved Gaardens Drift hende for svære, og hun giftede sig igen med Ungkarl *Christen Andersen Boel*, Søn af den fattige Husmand Anders Boel i Grove.

Hun var nu 40 Aar, og Christen var 34. Hvor og hvordan han havde tilbragt sin Ungdom, vides ikke; men det maa antages, at han har udnyttet den godt, siden han kunde finde Naade for den rige Gaardmandsenkes Øjne, Datteren fra Bajlumgaard. Anders havde haft et stort Fortrin fremfor andre samtidige Bønderkarle. Han var født, mens Forældrene boede som Indsiederfolk i Hem Kjærgaard, der var en Selvejergaard. Anders var derfor frifødt, ikke stavnsbunden til noget Gods, og havde i sin Ungdom uden at spørge nogen kunnet tage Tjeneste og Ophold ved hvad og hvor han vilde. Dette Fortrin har sikkert sat sit Præg paa ham, og han har været en stoutere Karl end de fleste andre.

Christen Boel og Marie Kirstine fik 3 Børn sammen. Det første var Datteren *Maren*, født 1806 og opkaldt efter Christens gamle Moder. Hans Søster Anne fra Grove holdt den lille over Daaben.

Det næste Barn var ogsaa en Datter, der blev kaldt *Marianne*, men hun døde 3 Aar gammel. Endelig kom der 1811 en Søn, der blev kaldt *Simon* efter Marie Kirstines første Mand.

Christen Boel og hans Hustru levede med hinanden i 40 Aar. De døde begge 1845 med kun 2 Maaneders Mellemrum, hun 26. September, 80 Aar gl., og han 26. November, 74 Aar gl. Der er om deres lange Samliv ikke meget at berette. Kaarene var gode og bar dem let gennem de daarlige Tider, som kom i denne Periode. I 1812 havde Christen Boel købt sin Gaards Tiendeanpart. De kostede den betydelige Sum af 1280 Rdl., altsaa betydelig mere, end Gaarden i sin Tid havde kostet.

Marie Kirstines store Børneflokk var efterhaanden bleven forsørget, om end flere af Døtrene blev ret gamle, inden de blev gifte. Om den ældste Søn *Niels* vides kun, at han 1807 blev Soldat ved 2. jyske Regiment. Senere høres intet om ham, og han nævnes aldrig i Forbindelse med de andre Børn. Maaske er han død i Tjenesten. *Soren* blev Gaardejer i Jebjerg; *Knud* døde i 7 Aars Alderen.

Af Døtrene blev Tvillingerne *Anna* og *Ida Margrete* gift, den første 1815 med *Povl Andersen Torp* og bosat i Jebjerg, den anden 1816 med *Jens Josephsen* i Bajlum. *Anne Cathrine* blev 1825 gift med *Jens Eriksen* og bosat i Tustrup. Christen Boels egen Datter *Maren* blev 1833 gift med *Jeppe Pedersen* fra Vejsmark; de boede senere i Hjerk.

I 1837 overdrog Christen Boel Tustrupgaard til sin Søn Simon Christensen. Denne skulde betale en Købesum, der beregnedes til ialt 900 Rdl., idet han skulde overtage den paa Gaarden hvilende Gæld, 375 Rdl.; betale kontant til sin Fader 25 Rdl.; udstede Obligationer til sine Svogre Jeppe Pedersen i Hjerk paa 100 Rdl.; til Poul Torp i Jebjerg, Jens Josephsen i Bajlum og Jens Eriksen i Tustrup paa 20 Rdl. til hver og til sin Halvbroder Søren Simonsen i Jebjerg paa 40 Rdl., samt yde sine Forældre Aftægt, der kapitaliseredes til 275 Rdl., og forpligtede sig til at afholde Begravelsesomkostningerne ved deres Død, der sattes til 25 Rdl.

Den betingede Aftægt var aarlig 4 Tdr. Rug, 3 Tdr. Byg, 6 Rdl. i Penge, 2 Lpd. røget Flæsk ved Juletid, 8 Pd. Smør og 2 Snese Æg i hvert Kvartal, 1 Td. Kartoffler ved Mikkelsdagstid, 100 Stkr. gode Grønkaal, 4 Potter Sødmælk daglig om Sommeren og 2 Potter daglig om Vinteren, 1 Lpd. Tørfisk hvert Efteraar, 2 Lpd. fersk Okse- eller Faarekød i Slagtetiden. Endvidere skulde Simon Christensen fodre og græsse 3 Faar med Yngel for Forældrene, lade besørge deres Bagning og Brygning, yde dem fornøden Ildebrændsel og besørge deres Kørsler m. m., ligesom de naturligvis skulde have Bopæl i Gaarden.

Trods de daarlige Tider var, som vi ser, Gælden paa Gaarden i Christen Boels Tid bragt ned til en forholdsvis ringe Størrelse. Da Simon overtog Gaarden, var der ved at komme Opgang, og Priserne var allerede steget betydeligt. Korn, der i Tyverne og Begyndelsen af Trediverne stod i meget lav Pris og til Tider næsten havde været usælgeligt, var gaaet stærkt op. I 1837 kostede Rug 4 Rdl. 10 Skilling Tønden og Byg 2 Rdl. 5 Mark 10 Skilling; men Priserne gik naturligvis op og ned og kunde variere ikke saa lidt fra det ene Aar til det andet. Tre Aar senere var f. Eks. Prisen paa Rug kun 3 Rdl. 3 Mk. 11 Skilling og paa Byg 2 Rdl. 3 Mk. 6 Skilling, men i det hele er Tiderne nu opadgaende.

Ved den nye Matrikel, som traadte i Kraft 1844, nedsattes Gaardens Hartkorn fra 8 Tdr. til ca. 6 Tdr. 1¹/₂ Skp., hvad der bragte nogen Skattelettelse.

5. Simon Christensen Boel (1811—1878)

(Ahnetavle 5).

Anne Laursdatter (1813—1898).

I AARET 1840 giftede Simon Boel sig med den 27-aarige Anne Laursdatter fra Thise Torp, Datter af den 10 Aar før afdøde Gaardejer *Laurs Poulsen*. (Ahnetavle 13).

Simon Boel og Hustru.

Anne var Sønnedatter af Poul Jepsen Ladefoged og Anne Nielsdatter Stald i Jebjerg (se foran Side 14). Hendes Fader havde 1811 købt sin Fæstegaard til Selveje. Han var 2 Gange gift. Med sin første Hustru havde han 2 Børn, *Poul* og *Anne*, der var Anne Laursdatters Halvsøskende, og med sin anden Hustru, *Karen Jensdatter*, Datter af Gaardfæster Jens Jensen i Sønder Thise (Ahnetavle 29), havde han 5 Børn: *Jens*, *Christen*, *Anne*, *Sidsel* og *Joseph*. *Anne*, der var den midterste i sidste Kuld, var født 1813.

Laurs Poulsens Børn faar alle et godt Skudsmaal, ikke mindst Anne, om hvem Præsten ved hendes Konfirmation skriver, at „hun fortjener i enhver Henseende et udmærket Vidnesbyrd“.

Simon har sikkert i hende faaet en god og dygtig Hustru.

Kort efter sit Giftermaal blev Simon Boel Sognefoged i Jebjerg Sogn, hvad der i de Tider saa omtrent var den højeste offentlige Stilling, en Bonde kunde opnaa.

Simon og Anne fik 5 Børn:

Marie Kirstine	* 23 / 10	1841,
Karen	* 22 / 11	1842,
Christen	* 6 / 2	1844 † 26 / 12 1845,
Christen	* 8 / 2	1847 og
Lauritz	* 3 / 3	1848.

Simon Boels Børn.

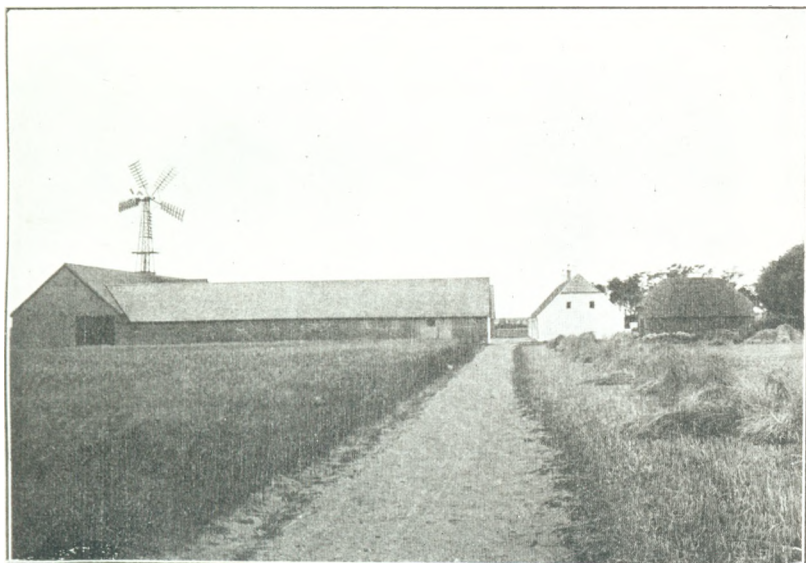
Af disse blev den ældste Datter *Marie Kirstine* i 1872 gift med *Mehlsen Pedersen* i Jebjerg.

Karen blev gift med Gaardejer *Christian Clausen*, Nannerup, i hvilket Ægteskab der er 5 Børn.

Christen overtog Fødegaarden i 1877 for en Købesum af 30,000 Kr. og Aftægt. Han blev gift 1. Gang med *Dorthea Jensen*, Datter af Gaardejer J. P. Espersen i Nannerup, i dette Ægteskab kom der 2 Børn. Gift 2. Gang med *Johanne Kathrine Hansen*, Datter af Gaardejer Hans Hansen i Nr. Thise, i hvilket Ægteskab der er 6 Børn.

I 1918 overdrog Chr. Boel Gaarden til en Svigersøn, *Anton Nielsen*.

Lauritz (Laust) købte i 1877 en Gaard i Vium og blev gift med *Mariane Kjærsgaard*, Datter af Gaardejer Jens Kjærsgaard i Brøndum; i dette Ægteskab er der 5 Børn.

Christen Boels Gaard.

Ahnetavle.

Ahnetavle for Mehlsen Pedersens Børn.

(Tallene i Parantes efter Navnene henviser til Sidetal i Slægtshistorien.)

	A = Fader B = Moder	Forældre.	født	død	Hjemsted.
1	A	Mehlsen Pedersen (75)	1844	1915	Ejer af Jebjerggaard.
2	B	Marie Kirstine Simonsen Boel.....	1841	1917	
Bedsteforældre.					
3	A A	Peder Jørgensen (72)	1812	1884	Gaardejer i Jebjerg.
4	A B	Kirsten Marie Mehlsensdatter	1809	1890	
5	B A	Simon Christensen Boel (97)	1811	1878	Gaardejer i Tustrup.
6	B B	Anne Laursdatter	1813	1898	
Oldeforældre.					
7	A A A	Jørgen Sørensen (67).....	1767	1849	Gaardejer i Jebjerg.
8	A A B	Maren Pedersdatter	1776	1825	
9	A B A	Mehlsen Sørensen (34).....	1781	1856	Gaardejer i Ø. Hegnet.
10	A B B	Kirsten Sørensdatter.....	1774	1847	
11	B A A	Christen Andersen Boel (91).....	1771	1845	Gaardejer i Tustrup.
12	B A B	Marie Kirstine Nielsdatter	1765	1845	
13	B B A	Laurs Poulsen (14, 97).....	1758	1830	Gaardejer i Thise Torp.
14	B B B	Karen Jensdatter	1782	1865	

Tipoldeforældre.

15	A A A A	Søren Jensen (Dølby) (64).....	1703	1787	Gaardfæster i Jebjerg.
16	A A A B	Maren Jørgensdatter	1718		
17	A A B A	Peder Nielsen (Kjeldsen) (10).....	1745	1813	Gaardfæster i Jebjerg.
18	A A B B	Anne Nielsdatter.....	1734	1809	
19	A B A A	Søren Jensen (Hegnet) (27).....	1737	1810	Gaardfæster i Ø. Hegnet.
20	A B A B	Kirsten Melsdatter	1748	1787	
21	A B B A	Søren Pedersen (55).....	1746	1800	Gaardfæster i Sillerslev.
22	A B B B	Maren Christensdatter (Rojsen)	1750	1825	
23	B A A A	Anders Christensen Boel (89).....	1731	1808	Husfæster i Grove.
24	B A A B	Maren Jensdatter	1737	1809	
25	B A B A	Niels Stephansen Tang (91).....	1722	1789	Ejer af Bajlumgaard.
26	B A B B	Ida Margrethe Bertelsdatter	1738	1798	
27	B B A A	Poul Jepsen Ladefoged (10)	1726	1774	Gaardfæster i Jebjerg.
28	B B A B	Anne Nielsdatter.....	1734	1809	
29	B B B A	Jens Jensen (97).....		1803	Gaardfæster i S. Thise.
30	B B B B	Zidsel Pedersdatter			

Tiptipoldeforældre.

31	A A A A A	Jens			
32	A A A A B	Anne Christensdatter (Cortsdatter) (64)	1665	1734	
33	A A A B A	Jørgen Svenske (65).....		1754	Husfæster i Resen.
34	A A A B B	Inger Christensdatter			
35	A A B A A	Niels Kjeldsen (20)	1711	1779	Gaardfæster i Gamstrup.
36	A A B A B	Maren Jensdatter		1781	

			født	død	
37	A A B B A	Niels Pedersen Stald (6)	1685	1767	Gaardfæster i Jebjerg.
38	A A B B B	Anne Justesdatter	1698	1778	
39	A B A A A	Jens Sørensen (25)	1711	1782	Gaardfæster i Lille Thorum.
40	A B A A B	Dorthe Jepsdatter	1709	1782	
41	A B A B A	Mehlsen Mortensen (38)	1709	1786	Gaardfæster i Møgelthorum.
42	A B A B B	Johanne Jensdatter	1718	1799	
43	A B B A A	Peder Sørensen (53)	1713	1765	Gaardfæster i Ø. Assels.
44	A B B A B	Kirsten Mikkelsdatter	1719	1796	
45	A B B B A	Christen Pedersen (Rojsen) (55)	1712	1779	Gaardf. i Emb og senere i Sillerslev.
46	A B B B B	Maren Pedersdatter			
47	B A A A A	Christen Christensen Boel (83)	1695	1775	Gaardfæster i Ø. Dølby.
48	B A A A B	Else Andersdatter	1701	1781	
49	B A A B A	Jens Mortensen Sællandsfar (89)	1684	1771	Husfæster i Oddense.
50	B A A B B	Helle Jensdatter			
51	B A B A A				
52	B A B A B				
53	B A B B A				
54	B A B B B				
55	B B A A A	Jeppe Poulsen (10)			Gaardfæster i Breum.
56	B B A A B				
57	B B A B A	Niels Pedersen Stald (6)	1685	1767	Gaardfæster i Jebjerg.
58	B B A B B	Anne Justesdatter	1698	1778	
59	B B B A A				
60	B B B A B				

Tiptiptipoldeforældre.

63	A A A A A A				
64	A A A A A B				
65	A A A A B A	Christen Cortsen (63)	1639	1715	Gaardfæster i Ø. Dølby.
66	A A A A B B	Anne Nielsdatter	1634	1716	
67	A A A B A A				
68	A A A B A B				
69	A A A B B A				
70	A A A B B B				
71	A A B A A A	Kjeld Nielsen (17)		1725	Gaardfæster i Thise Bundgaard.
72	A A B A A B				
73	A A B A B A				
74	A A B A B B				
75	A A B B A A				
76	A A B B A B				
77	A A B B B A	Just Christensen (5)	1645	1729	Selvejer i Jebjerg.
78	A A B B B B				
79	A B A A A A				
80	A B A A A B				
81	A B A A B A	Jeppe Jeppesen Foged (25)	1669	1741	Gaardfæster i Lille Thorum.
82	A B A A B B	1678	1758	

			født	død	
83	A B A B A A	Morten Nielsen (37)			Fæster i Thorumgaard.
84	A B A B A B	Kirsten Jespersdatter	1673	1753	
85	A B A B B A	Jens Nielsen Vendelbo (39)			Fæster i Stoubygaard.
86	A B A B B B				
87	A B B A A A	Søren Christensen (51)	1673	1740	Gaardfæster i Ø. Assels.
88	A B B A A B	Maren Poulsdatter	1680	1767	
89	A B B A B A				
90	A B B A B B				
91	A B B B A A	Peder Jensen (Rojsen)	1683	1756	Gaardfæster i Ø. Assels.
92	A B B B A B	Maren Pedersdatter			
93	A B B B B A				
94	A B B B B B				
95	B A A A A A	Christen Nielsen Boel (81)	1659	1727	Gaardfæster i Ø. Dølby.
96	B A A A A B	1660	1733	
97	B A A A B A	Anders Norre (88)			Gaardfæster i Øxenvad.
98	B A A A B B		1659	1738	
99	B A A B A A				
100	B A A B A B				
101	B A A B B A				
102	B A A B B B				
103	B A B A A A				
104	B A B A A B				
105	B A B A B A				
106	B A B A B B				

107	B A B B A A				
108	B A B B A B				
109	B A B B B A				
110	B A B B B B				
111	B B A A A A	Poul Jepsen (10)	1721		Gaardfæster i Breum.
112	B B A A A B				
113	B B A A B A				
114	B B A A B B				
115	B B A B A A				
116	B B A B A B				
117	B B A B B A	Just Christensen (5).....	1645	1729	Selvejer i Jebjerg.
118	B B A B B B				
119	B B B A A A				
120	B B B A A B				
121	B B B A B A				
122	B B B A B B				
123	B B B B A A				
124	B B B B A B				
125	B B B B B A				
126	B B B B B B				

Ældre Led.

- I. A A A A B A A: Cort Jørgensen. † ca. 1690. Fæster i Ø. Dølby (61).
- II. { A B A B A A A: Niels Andersen, Fæster i Thorumgaard, † ca. 1700 (37).
{ A B A B A A B: Maren Jensdatter. 1636—1721.
- III. { A B A B A B A: Jesper Jensen. 1641—1734. Gaardfæster i Møgelthorum (37).
{ A B A B A B B: 1643—1723.
- IV. { A B B A A B A: Poul Pedersen. 1635—1721. Gaardfæster i Ø. Assels (50).
{ A B B A A B B: Boel Jensdatter 1629(?)—1713.
- V. A B B A A B A A: Peder Thomasen. Ca. 1600—1667. Gaardfæster i Ø. Assels (49).

